

HOOFDSTUK 1: RECHTEN EN PLICHTEN VAN WIE ERBIJ BETROKKEN IS

1 RECHTEN EN PLICHTEN VAN DE OUDER

1.1 INLEIDING

1.2. WAT BETEKENT OUDERLIJK GEZAG?

1.3. WIE HEEFT HET OUDERLIJK GEZAG OVER EEN KIND ALS DE OUDERS SAMENLEVEN ?

1.4. WIE HEEFT HET OUDERLIJK GEZAG OVER EEN KIND INDIEN DE OUDERS NIET SAMENLEVEN?

1.5. WAT MET HET BEHEER VAN DE GOEDEREN VAN HET KIND BIJ GEZAMENLIJK OUDERLIJK GEZAG?

1.6. WANNEER IS ER TOCH NOG EXCLUSIEVE UITOEFENING VAN HET OUDERLIJK GEZAG ?

1.7. WAT MET HET BEHEER VAN DE GOEDEREN VAN HET KIND INDIEN DE OUDERS HET OUDERLIJK GEZAG NIET SAMEN UITOEFENEN?

1.8. WELKE RECHTEN HEEFT EEN OUDER DIE ONTZET IS UIT HET OUDERLIJK GEZAG?

1.9. KAN ER BEROEP WORDEN INGESTELD TEGEN EEN BESLISSING OMTRENT OUDERLIJK GEZAG?

1.10. HOE KUNNEN OUDERS EEN OVEREENKOMST OMTRENT HET OUDERLIJK GEZAG JURIDISCH BINDEND MAKEN?

1.11. HOE KAN JE EEN CONFLICT BIJ OF NA DE SCHEIDING VEEL BETER OPLOSSEN VOOR VEEL MINDER GELD?

1.12. WAT VERSTAAT MEN ONDER 'HET BELANG VAN HET KIND' ?

1.13. WELKE RECHTEN EN PLICHTEN HEB JE ALS OUDER ?

1.14. WELKE AANSPRAKELIJKHEID HEB IK ALS OUDER, ALS DE KINDEREN NIET BIJ MIJ VERBLIJVEN?

2 RECHTEN EN Plichten VAN DE PLUSOUDER

2.1 INLEIDING

2.2. WELKE RECHTEN HEB IK ALS PLUSOUDER?

2.3. HEB IK ALS PLUSOUDER RECHT OP VERLOF VOOR MIJN PLUSKINDEREN?

2.4. WAT ALS JE TOCH VERANTWOORDELIJKHEID WILT OPNEMEN VOOR JE PLUSKIND?

2.5. KAN IK MIJN PLUSKIND NOG ZIEN NA EEN SCHEIDING MET DIENS VADER / MOEDER ?

2.6. KAN HET MINDERJARIG KIND BIJ DE PLUSOUDER BLIJVEN NA OVERLIJDEN VAN ÉÉN VAN DE BIOLOGISCHE OUDERS?

2.7. VERBLIJF BIJ DE PLUSOUDER IN ANDERE UITZONDERLIJKE OMSTADIGHEDEN

2.8. WELKE Plichten HEB IK ALS PLUSOUDER?

2.9. WELKE RECHTEN HEB IK ALS LANGSTLEVENDE PLUSOUDER?

2.10. WELKE Plichten HEB JE ALS LANGSTLEVENDE PLUSOUDER?

2.11. WAT IS MIJN RECHTSPOSITIE ALS MEEMOEDER /MEEVADER ?

3 DE RECHTEN VAN HET KIND

3.1 INLEIDING

3.2. WELKE RECHTEN HEBBEN KINDEREN?

3.3. HET HOORRECHT VAN HET KIND

3.4. WAT TE DOEN BIJ SCHENDING VAN DE RECHTEN VAN HET KIND?

3.5. KAN HET KIND KIEZEN BIJ WELKE OUDER HET VERBLIJFT?

3.6. IS EEN VERANDERING VAN DE EERDER GEMAAKTE VERBLIJFSREGELING MOGELIJK?

3.7 MOET EEN KIND DEZELFDE VERBLIJFSREGELING VOLGEN ALS ZIJN BROER OF ZUS?

3.8. MOET KIND EN PLUSKIND EEN EIGEN KAMER HEBBEN?

4. GROOTOUDERS EN HUN KLEINKINDEREN

4.1 INLEIDING

4.2. WAT ALS IK MIJN KLEINKIND NA DE SCHEIDING BIJNA NIET MEER ZIE?

4.3. KAN IK MIJN PLUSKLEINKINDEREN BLIJVEN ZIEN BIJ EEN NIEUWE SCHEIDING?

4.4. IS ER EEN OUDERHOUDSPlicht VAN DE GROOTOUDER AAN ZIJN KLEINKIND?

4.5. MOETEN GROOTOUDERS ZORG OP ZICH NEMEN VOOR HUN PLUSKLEINKINDEREN?

4.6. KUNNEN GROOTOUDERS HUN (PLUS)KLEINKINDEREN EEN EXTRAATJE TOESTOPPE

HOOFDSTUK 2. BELANGRIJKE KEUZES

5. BEMIDDELING OF PROCEDEREN?

5.1. INLEIDING

5.2. WAT IS BEMIDDELING?

5.3. HOE VIND IK EEN BEMIDDELAAR?

5.4. HOE TOEGANKELIJK IS BEMIDDELING?

5.5. ALS IK TOCH KIES VOOR DE GERECHTELIJKE WEG, WAAR KAN IK TERECHT?

6. HUWEN OF SAMENWONEN

6.1. INLEIDING

6.2. DE VERSCHILPUNTEN TUSSEN HUWEN, WETTELIJK EN FEITELIJK SAMENWONEN ?

6.3. WAT IS VRUCHTGEBRUIK?

6.4. WAT HOUDT HET HUWELIJK EIGENLIJK IN?

6.5. WAT HOUDT WETTELIJK SAMENWONEN IN?

6.6. WAT HOUDT FEITELIJK SAMENWONEN IN?

6.7. WAT ZIJN DE VERSCHILLEN TUSSEN FEITELIJK EN WETTELIJK SAMENWONEN?

6.8. HOE BESCHERM JE JE NIEUWE PARTNER HET BEST?

6.9. HOE BESCHERM JE JE KINDEREN UIT EEN VORIG HUWELIJK ZO GOED MOGELIJK?

6.10. WAT ZIJN MIJN RECHTEN EN PLICHTEN ALS WETTELIJK SAMENWONENDE?

6.11. WELKE ROL SPEELT HET HUWELIJKSVERMOGENSSTELSEL BIJ OVERLIJDEN?

6.12. HOE KAN JE JOUW PARTNER BIJKOMEND BESCHERMEN?

6.13. HOE KAN JE JOUW EIGEN KINDEREN HET BEST BESCHERMEN?

6.14. EN ALS JE ZOWEL JOUW PARTNER ALS JOUW EIGEN KINDEREN WIL BESCHERMEN?

6.15. WAT ZIJN DE MOGELIJKE FINANCIËLE NADELEN VOOR DE ERFGENAMEN BIJ SOMMIGE SPECIALE KEUZES VAN HET HUWELIJKSTELSEL

7. CO-ouderschap of niet ?

7. INLEIDING

7.1. WAT HOUDT GEZAGSCO- OUDERSCHAP PRECIES IN?

7.2. WAT HOUDT VERBLIJFSCO-OUDERSCHAP PRECIES IN?

7.3. REGELING VAN CO-OUDERSCHAP NIET NAKOMEN OF VERANDEREN?

8 HET ERFRECHT VOLGEN OF EEN TESTAMENT?

8.1. INLEIDING

8.2. OVER WELK GEDEELTE VAN DE ERFENIS KAN JE VRIJ BESCHIKKEN?

8.3.. WAT INDIEN HET VOORBEHOUDEN DEEL WORDT AANGETAST?

8.4. EEN TESTAMENT OPMAKEN?

8.5. EEN SCHENKING DOEN?

8.6. VALKUILEN IN VERBAND MET HET ERFRECHT BIJ NIEUW SAMENGESTELDE GEZINNEN?

8.7. WAT ERF IK ALS MIJN PARTNER KOMT TE OVERLIJDEN?

8.8. WAT ERVEN MIJN EIGEN KINDEREN ALS IK KOM TE OVERLIJDEN?

8.9. KAN MIJN PLUSKIND VAN MIJ ERVEN ZOALS MIJN EIGEN KIND(DEREN)?

8.10. IK HEB KINDEREN UIT TWEE HUWELIJKEN, HEBBEN ZE GELIJKE ERFRECHTEN?

8.11. KAN IK MIJN EIGEN KINDEREN ONTERVEN TEN VOORDELE VAN MIJN PLUSKINDEREN?

8.12. IK HEB ZOWEL EEN BROER / ZUS / HALFBROER/ HALFZUS. WIE ERFT WAT?

8.13. KAN IK ERVEN VAN MIJN STIEFZUS/STIEFBROER ?

8.14. ZIJN PLUSKINDEREN NOG STEEDS FISCAAL BENADEELD BIJ EEN SCHENKING?

8.15. BETALEN PLUSKINDEREN MEER SUCCESSIERECHTEN BIJ DE NALATENSCHAP VAN HUN PLUSOUDER?

8.16. TIPS OM GELDPROBLEMEN IN EEN NIEUW SAMENGESTELD GEZIN TE VERMIJDEN

HOOFDSTUK 3 : RONDON HET KIND

9. DE VERBLIJFPLAATS VAN HET KIND

9.1. INLEIDING

9.2. WAT ZEGT DE WET OVER DE VERBLIJFPLAATS VAN HET KIND?

9.3. WELKE MOGELIJKHEDEN ZIJN ER OMTRENT DE VERBLIJFPLAATS VAN HET KIND ?

9.4. WAT ALS ÉÉN VAN DE OUDERS IN HET BUITENLAND WOONT?

10. HET DOMICILIE VAN HET KIND. HET KIND OP SCHOOL. MET HET KIND, OP REIS

10.1 INLEIDING

10.2. WAT BETEKENT DOMICILIE?

10.3. WANNEER IS EEN KIND FISCAAL TEN LASTE?

10.4. FINANCIËLE GEVOLGEN NAARGELANG HET VERBLIJSSTELSEL EN DE DOMICILIËRING?

10.5. EN WAT MET DE SCHOOLEUZE

10.6. DE STUDIEKEUZE?

10.7. OUDERCONTACT OP SCHOOL

10.8. OP REIS MET DE KINDEREN?

11. OVER FINANCIËS GESPROKEN

11.1. INLEIDING

11.2. HEEFT EEN OUDER EEN ONDERHOUDSPlicht TEGEN OVER ZIJN OF HAAR KINDEREN?

11.3. HEEFT DE PLUSOUDER EEN ONDERHOUDSPlicht TEGENOVER ZIJN / HAAR PLUSKINDEREN?

11.4. WIE HEEFT RECHT OP KINDERBIJSLAG?

11.5. OVER DE ALIMENTATIE?

11.6. HOE WORDT DE BEREKENING VAN DE ALIMENTATIE GEREGLD?

11.7. WAT INDIEN ER PROBLEMEN ZIJN BIJ DE BETALING VAN DE ALIMENTATIE?

11.8. WAT INDIEN MEN VINDT RECHT TE HEBBEN OP EEN HOGER BEDRAG?

12. DE ADOPTIE DOOR DE PLUSOUDER

12.1. INLEIDING

12.2. KAN IK MIJN PLUSKIND ADOPTEREN?

12.3. HOE VERLOOPT DE PROCEDURE VOOR EEN ADOPTIE?

12.4. PLUSOUDERADOPTIE DOOR DE PARTNER VAN HETZELFDE GESLACHT

12.5. PLUSOUDERADOPTIE EN DE ONDERHOUDSPlicht

HOOFDSTUK 1: RECHTEN EN PLICHTEN VAN WIE ERBIJ BETROKKEN IS

1.1 INLEIDING

Sinds de inwerkingtreding van de wet van 13 april 1995 betreffende de gezamenlijke uitoefening van het ouderlijk gezag (B.S., 24 mei 1995) oefenen ouders in principe steeds samen het ouderlijk gezag uit over hun kinderen tot deze meerderjarig zijn, ook wanneer de ouders niet samenwonen.

De nieuwe regeling gaat ervan uit dat de ouders, ondanks hun persoonlijke conflicten, hun verantwoordelijkheid ten opzichte van hun kind blijven opnemen. Op die manier kunnen juridische gevechten omtrent de kinderen vermeden worden zodat de persoonlijke relatie met beide ouders zoveel mogelijk bewaard kan blijven.

Het spreekt voor zich dat uit dit ouderlijk gezag een aantal rechten en plichten ontstaan ten opzichte van het kind.

1.2. WAT BETEKENT OUDERLIJK GEZAG?

Ouderlijk gezag bestaat uit de rechten en plichten van de ouders om een kind op te voeden en te verzorgen. Het is dus het geheel van bevoegdheden en verplichtingen van ouders ten opzichte van de persoon en het vermogen van het kind. Het ouderlijk gezag eindigt door het meerderjarig worden van het kind, het overlijden van de ouders of de ontheffing van of ontzetting uit het ouderlijk gezag van beide ouders (Van der Wijk, 2013).

Als je het ouderlijk gezag hebt, ben je ook de wettelijke vertegenwoordiger van het kind. Dit betekent dat je rechtshandelingen mag stellen in naam en voor rekening van het kind. Zo kan je met het geld van het kind een grote aankoop doen (bijvoorbeeld een brommer) die het kind niet alleen kan stellen, gezien zijn minderjarigheid.

Voor bepaalde handelingen is er een bijzondere machtiging van de Vrederechter vereist (art, 398 Burgerlijk Wetboek) zoals goederen vervreemden, een lening aangaan, een pachtcontract, een handelshuurovereenkomst of andere huur voor meer dan negen jaar af te sluiten ...

1.3. WIE HEEFT HET OUDERLIJK GEZAG OVER EEN KIND ALS DE OUDERS SAMENLEVEN ?

De wet van 13 april 1995 heeft het gezamenlijk ouderlijk gezag als algemene regel ingevoerd. Wanneer de ouders nog samenwonen geldt artikel 373 Burgerlijk Wetboek. Dit artikel

bepaalt: “Wanneer de ouders samenleven, oefenen zij het gezag over de persoon van het kind gezamenlijk uit.” Ze nemen dus samen beslissingen over de opvoeding, vrijetijdsbesteding, opleiding etc. van het kind.

Het gehele principe van gezamenlijk ouderlijk gezag steunt op het vermoeden van instemming van de andere ouder wanneer één ouder alleen een bepaalde handeling in verband met het ouderlijk gezag stelt. Eén ouder wordt dus verondersteld geen beslissingen te nemen zonder het uitdrukkelijk of stilzwijgend akkoord van de andere ouder. Dit heet het vermoeden van instemming.

Bij gebrek aan instemming, meer bepaald wanneer de ouders het niet eens geraken over de te stellen handeling of wanneer één ouder de handeling heeft uitgevoerd zonder akkoord van de andere, kan één van beiden de zaak aanhangig maken bij de jeugd- en familierechtbank.

Het vermoeden van instemming geldt enkel ten aanzien van derden ter goeder trouw. Een derde wordt vermoed te goeder trouw te zijn omdat men er moeilijk kan van uitgaan dat de derde een onderzoek voert om te achterhalen of de ouder waarmee hij handelt daadwerkelijk de instemming heeft van de andere ouder heeft.

Wanneer een moeder dus een brommer gaat kopen voor haar zoon, tegen de wil van de vader in, en de handelaar weet dat de vader niet akkoord gaat, dan is er sprake van kwade trouw. Er is dus enkel sprake van kwade trouw als kan bewezen worden dat de derde wist dat er geen overeenstemming was tussen de ouders en toch met één van de ouders deze handeling heeft verricht .

1.4. WIE HEEFT HET OUDERLIJK GEZAG OVER EEN KIND INDIEN DE OUDERS NIET SAMEN LEVEN?

Sinds de wet van 13 april 1995 heeft de scheiding of echtscheiding van de ouders in principe geen gevolgen voor het ouderlijk gezag. Beide ouders blijven het ouderlijk gezag uitoefenen. Dit wordt gezags-co-ouderschap genoemd. Het vermoeden van instemming met de handeling van de ouder, zoals hierboven beschreven, blijft dus geldig.

1.5. WAT MET HET BEHEER VAN DE GOEDEREN VAN HET KIND BIJ GEZAMENLIJK OUDERLIJK GEZAG?

De wetgever heeft er de voorkeur aan gegeven de regeling in verband met het beheer van de goederen parallel te laten verlopen met die inzake de uitoefening van gezag over het kind. Dit heeft tot gevolg dat de ouders, indien zij het ouderlijk gezag over het kind gezamenlijk uitoefenen, ook gezamenlijk de goederen van het kind beheren.

Ook hier wordt beroep gedaan op het vermoeden van instemming van de andere ouder om te voorkomen dat voor elke daad van beheer beide ouders dienen op te treden. Dit vermoeden geldt ook enkel voor derden ter goeder trouw.

1.6. WANNEER IS ER TOCH NOG EXCLUSIEVE UITOEFENING VAN HET OUDERLIJK GEZAG ?

De rechter kan de uitoefening van het ouderlijk gezag toch nog aan één ouder toekennen, indien de overeenstemming die tussen de ouders bereikt is, hem strijdig lijkt met het belang van het kind of indien de ouders het oneens zijn over de huisvesting van het kind, belangrijke beslissingen omtrent gezondheid, opvoeding, opleiding, ontspanning en over de godsdienstige of levensbeschouwelijke keuzes van het kind.

De persoon die het ouderlijk gezag ontzegt is, beschikt wel over een recht op toezicht.

Wanneer één of beide ouders een verzoek indienen tot exclusieve uitoefening van het ouderlijk gezag, is de rechter niet verplicht om het verzoek te accepteren. Hij kan met andere woorden nog altijd de gezamenlijke gezagsuitoefening opleggen.

Om een aangepaste oplossing te bieden voor zoveel mogelijk diverse situaties, beschikt de rechter over de mogelijkheid om het exclusieve uitoefeningsmodel te versoepelen door uitdrukkelijk te bepalen dat bepaalde belangrijke beslissingen omtrent de opvoeding van het kind enkel met instemming van beide ouders kunnen worden genomen.

1.7. WAT MET HET BEHEER VAN DE GOEDEREN VAN HET KIND INDIEN DE OUDERS HET OUDERLIJK GEZAG NIET SAMEN UITOEFENEN?

Deze hypothese omvat zowel het exclusief ouderlijk gezag als de versoepelde exclusieve uitoefeningsbevoegdheid. Bij exclusieve uitoefening van het ouderlijk gezag kan de ouder die over deze bevoegdheid beschikt alle mogelijke handelingen van beheer alleen verrichten en het kind vertegenwoordigen, zonder dat hij de toestemming nodig heeft van de andere ouder.

De andere ouder behoudt het recht om toezicht te houden op het beheer. Hij/zij kan dus bij degene die het gezag uitoefent of bij derden alle nuttige informatie inwinnen en zich in het belang van het kind tot de jeugd- en familierechtbank wenden.

1.8. WELKE RECHTEN HEEFT EEN OUDER DIE ONTZET IS UIT HET OUDERLIJK GEZAG?

Wanneer één ouder de exclusieve uitoefening van het ouderlijk gezag werd toebedeeld, beschikt de andere ouder, aan wie de uitoefening van het ouderlijk gezag onttrokken is, over het recht op toezicht. Dit houdt onder meer in dat hij/zij geïnformeerd moet worden over de opvoeding van het kind. Hierbij denken we aan schoolresultaten, oudercontacten etc.

Ook kan hij/zij bij de jeugd- en familierechtbank de handelingen en beslissingen van de exclusieve ouder aanvechten.

Bovendien heeft de ontzette ouder recht op persoonlijk contact met het kind. Gezien de ontzetting, kan dit recht wel niet op dezelfde wijze opgeëist worden als van een ouder met ouderlijk gezag. Hij/zij kan hoogstens, zoals ieder ander persoon, op grond van artikel 375bis Burgerlijk Wetboek dit recht verkrijgen door een bijzondere affectieve band met het kind aan te tonen.

1.9. KAN ER BEROEP WORDEN INGESTELD TEGEN EEN BESLISSING OMTRENT OUDERLIJK GEZAG?

Tegen beslissingen inzake ouderlijk gezag kan beroep worden ingesteld bij het Hof van beroep binnen een termijn van gewoonlijk één maand. Deze termijn gaat in op de datum van betekening van het vonnis of de kennisgeving ervan. Soms gaat de termijn in op datum van de uitspraak van het vonnis, bijvoorbeeld wanneer het Openbaar Ministerie beroep aantekent.

1.10. HOE KUNNEN OUDERS EEN OVEREENKOMST OMTRENT HET OUDERLIJK GEZAG JURIDISCH BINDEND MAKEN?

De partijen zijn niet verplicht om voor de rechter te verschijnen en kunnen een onderhandse overeenkomst sluiten om het ouderlijk gezag te regelen. Indien zij deze overeenkomst willen laten uitvoeren, moeten zij deze wel voorleggen aan de bevoegde rechter. Deze zal nagaan of het belang van het kind in acht is genomen.

In het geval van echtscheiding door onderlinge toestemming, moeten de partijen vooraf overeenstemming bereiken over de maatregelen betreffende het ouderlijk gezag, alsook over hun bijdragen aan het onderhoud, opvoeding en opleiding van het kind. De rechter zal deze overeenkomst al dan niet homologeren. Homologeren betekent dat de rechter het akkoord zal bekrachtigen.

Het criterium dat hij voor ogen houdt om hierover te beslissen, is het belang van het kind. Bij alle andere vormen van echtscheiding, alsook in het geval van voorlopige maatregelen voor en tijdens elke echtscheidingsprocedure en eveneens na de echtscheiding, zal de rechter in

eerste instantie beslissen wat het beste is voor het kind.

Het Openbaar Ministerie heeft een belangrijke adviserende rol in burgerlijke zaken. Zo is de rechter verplicht advies in te winnen van deze instantie als er minderjarige kinderen in de zaak betrokken zijn.

1.11. HOE KAN JE EEN CONFLICT BIJ OF NA DE SCHEIDING VEEL BETER OPLOSSEN VOOR VEEL MINDER GELD?

Ouders hebben de mogelijkheid om op voorstel van de rechter of op eigen verzoek beroep te doen op **bemiddeling in familiezaken**. De bemiddelaar helpt beide partijen om zelf beslissingen te nemen. Er wordt hier niet gezocht naar een schuldige maar er wordt vooral naar elkaar geluisterd. Bemiddeling streeft een balans na tussen het belang van het individu, het belang van anderen en de gemeenschappelijke belangen.

De bemiddelaar wil een jarenlang procedureel gevecht vermijden. De kostprijs van een bemiddeling in familiezaken ligt bovendien een pak lager dan de kostprijs van een gerechtelijke procedure. Meer info over bemiddeling vind je verderop onder '*bemiddeling*'.

Daarbij is door uitgebreid onderzoek aangetoond dat beide partijen na bemiddeling zich veel beter voelen dan na een proces, en dit zelfs ten overstaan van diegene die het proces zagezegd 'gewonnen' heeft. Bij een langdurige procedure zijn er immers alleen maar verliezers en de grootste verliezers zijn altijd de kinderen.

1.12. WAT VERSTAAT MEN ONDER 'HET BELANG VAN HET KIND' ?

In deze materie komt het begrip 'het belang van het kind' vaak voor. 'Het belang van het kind' is de leidraad in het personen- en familierecht. Het speelt vooral een belangrijke rol in discussies omtrent het ouderlijk gezag. Tegenwoordig wordt dit begrip als uitsluitend criterium naar voor geschoven inzake de uitoefening van het ouderlijk gezag, de regeling van het verblijf en het recht op persoonlijk contact. Dit wil zeggen dat de rechter in zijn beslissingen hieromtrent geen rekening moet houden met andere criteria.

Het begrip 'het belang van het kind' kan niet in een definitie worden gegoten. Het is een tijds- en plaatsgebonden begrip en dus onderhevig aan evolutie. Het is ook een context gebonden begrip. Wat 'het belang van het kind' inhoudt, varieert naargelang de omstandigheden. De rechter beoordeelt dit begrip aan de hand van de specifieke gegevens van een zaak.

Uiteraard wordt de rechter hierbij beïnvloed door een zekere subjectiviteit. Hoe de rechter het begrip invult, hangt af van zijn inzichten en hoe hij de omstandigheden ervaart.

Sommigen verkiezen de term " het welzijn van het kind " te gebruiken omdat dit een meer genuanceerde invulling geeft dan " het belang van het kind.

1.13. WELKE RECHTEN EN PLICHTEN HEB JE ALS OUDER ?

Een kind en zijn ouders zijn op elke leeftijd aan elkaar respect verschuldigd. Een ouder is bovendien levensonderhoud, opvoeding en opleiding verschuldigd aan zijn minderjarig kind.

Maar ook als je kind meerderjarig is, moet je hem/haar de kans geven om een diploma hoger onderwijs te behalen, op voorwaarde dat de studies een normale voortgang kennen.

Een eeuwige student moet je niet blijven onderhouden. Bij overlijden van het kind staan ouders ook in voor de begrafenis kosten en voor de kosten van de laatste ziekte.

Ouders hebben het genot van de goederen van hun kinderen tot aan hun meerderjarigheid of hun ontvoogding. Het genot wordt gekoppeld aan het beheer: het behoort toe, hetzij aan beide ouders samen, hetzij aan de ouder die belast is met het beheer van de goederen van het kind.

De plicht tot onderhoud bestaat voor elke ouder, of men gehuwd is of niet. Of men samenwoont of niet. Samenwonenden zijn niet gehouden tot onderhoudsgeld hun behoeftige ex-partner tenzij ze vooraf in een samenlevingscontract een vergoeding voorzagen. Maar voor de kinderen is de onderhoudsverplichting automatisch verbonden aan het ouderschap.

1.14. WELKE AANSPRAKELIJKHEID HEB IK ALS OUDER, ALS DE KINDEREN NIET BIJ MIJ VERBLIJVEN?

Ieder persoon is aansprakelijk voor de schade die hij/zij zelf verricht. Deze algemene foutaansprakelijkheid wordt bepaald in artikel 1382 Burgerlijk Wetboek. In sommige gevallen is men echter ook aansprakelijk voor daden van anderen. Artikel 1384, §2 Burgerlijk Wetboek stelt de ouders aansprakelijk voor de schade die hun minderjarig kind heeft veroorzaakt.

Dit vermoeden van aansprakelijkheid geldt voor beide ouders, maar dit vermoeden is wel weerlegbaar. Dit betekent dat de ouders aan deze aansprakelijkheid kunnen ontsnappen, als ze twee zaken kunnen bewijzen. Enerzijds moeten de ouders aantonen dat ze een goede opvoeding hebben gegeven en anderzijds moet een goed toezicht aangetoond kunnen worden.

Wanneer het kind niet bij de ene ouder verblijft, zal deze ouder vrij gemakkelijk aan de aansprakelijkheid ontkomen. Hij/zij kan namelijk het bewijs leveren dat hij geen fout heeft gemaakt betreffende het toezicht op het kind.

Maar opgelet, de ouder zal wel nog steeds moeten bewijzen dat hij/zij geen fout heeft begaan in de opvoeding van het kind. Meer bepaald zal de ouder moeten aantonen dat hij/zij er alles aan heeft gedaan om gedragsontsporingen van het kind te voorkomen. Dit is uiteraard een feitenkwestie en zal beoordeeld worden door de rechter.

2.1 INLEIDING

Vaak zullen plusouders samen met hun partner instaan voor een deel van de opvoeding van de kinderen. De vraag luidt hier dan of dit betekent dat plusouders dezelfde rechten en plichten kunnen hebben als de ouders.

2.2. WELKE RECHTEN HEB IK ALS PLUSOUDER?

In het Belgisch familierecht is het hebben van een verwantschap met een persoon een noodzakelijke vereiste om diverse rechten te mogen uitoefenen. Dus heb je als plusouder juridisch gezien geen rechten tegenover het kind.

Bij gebrek aan een afstammingsband komt aan de plusouder dus geen gezags-recht toe. Het ontbreken van zowel rechten als plichten wordt door veel plusouders als onrechtvaardig bevonden. Vaak staan zij immers dagelijks in voor de zorg van hun pluskinderen.

Op 14 januari 2009 werd er een wetsvoorstel ingediend dat een medebeslissingsrecht wou invoeren voor plusouders ten aanzien van het kind van hun partner. Door dit recht zouden de plusouders beslissingen kunnen nemen inzake de huisvesting, opleiding, gezondheid en ontspanning van het kind.

Er werden hier echter enkele voorwaarden aan gekoppeld. Zo moest je bijvoorbeeld al minstens twee jaar feitelijk samenwonen met de partner van het kind. Door de val van de regering werd het wetsvoorstel niet verder behandeld. Het blijft wel een actueel thema. dus de kans is reëel dat het later opnieuw ter sprake komt.

2.3. HEB IK ALS PLUSOUDER RECHT OP VERLOF VOOR MIJN PLUSKINDEREN?

Ouderschapsverlof

Plusouders hebben geen recht op ouderschapsverlof voor hun pluskinderen. Ouderschapsverlof is een vorm van loopbaanonderbreking. Het geeft je de mogelijkheid om meer tijd door te brengen met je kinderen.

Je kan ouderschapsverlof opnemen voor kinderen vanaf de geboorte of adoptie totdat het kind 12 jaar wordt. Verder moet je gedurende 12 maanden een ononderbroken

arbeidsovereenkomst hebben bij je huidige werkgever. Tijdens deze periode ontvang je een onderbrekingsvergoeding.

Enkel een ouder kan ouderschapsverlof opnemen voor zijn/haar kind. Hebben dus recht op ouderschapsverlof: de biologische moeder of vader, of de persoon die het kind heeft erkend waardoor de afstamming langs vaderszijde komt vast te staan, en adoptieouders.

Omstandigheidsverlof

Zowel bij het huwelijk van een pluskind, plusmoeder of plusvader heb je als werknemer recht op één dag verlof, de dag van het huwelijk.

Bij het overlijden van een pluskind, plusmoeder of plusvader heb je recht op drie dagen verlof. Dit verlof kan je opnemen vanaf de dag van het overlijden tot en met de dag van de begrafenis.

Familiaal verlof

Elke werknemer heeft het recht om afwezig te zijn wegens dwingende redenen. Artikel 2 van cao nummer 45 vertelt ons wat er verstaan kan worden onder deze dwingende redenen:

Een ziekte, ongeval of ziekenhuisopname van een met de werknemer onder hetzelfde dak wonende persoon of van een aan- of bloedverwant in de eerste graad die niet met de werknemer onder hetzelfde dak woont;

Ernstige materiële beschadiging van de bezittingen van de werknemer, zoals schade aan de woning door een brand of natuurramp;

Het bevel tot verschijning in persoon in een rechtszitting wanneer de werknemer partij is in een rechtszaak.

Wanneer je pluskind dus bij jou inwoont, onder hetzelfde dak woont, kan je dus familiaal verlof opnemen voor het zieke kind.

2.4. WAT ALS JE TOCH VERANTWOORDELIJKHEID WILT OPNEMEN VOOR JE PLUSKIND?

Via artikel 387 bis Burgerlijk Wetboek kan de jeugd- en familierechtbank in het belang van het kind alle beschikkingen met betrekking tot het ouderlijk gezag opleggen of wijzigen. Dit kan enkel aangevraagd worden op verzoek van beide ouders of van één van hen.

Indien dit gebeurt, kan de rechter vervolgens de materiële bewaring, vroeger het hoederecht genoemd, van het pluskind aan een derde, bijvoorbeeld de plusouder, toevertrouwen.

De procureur des Konings kan ook van oordeel zijn dat de situatie heel ernstig is en dat hij het nodig acht om de ouders te ontzetten uit hun ouderlijk gezag. Na deze beslissing wordt er een voogd aangewezen, dit kan de plusouder zijn.

De plusouder kan zich ook als pleegvoogd opstellen. Dit gebeurt wanneer de stiefouder, op contractuele basis, de belangrijkste ouderlijke verplichting overneemt van de ouder. Het ouderlijk gezag blijft hier bij de ouders, de pleegvoogd neemt enkel een paar aspecten ervan op zich. Opdat dit geldig zou zijn, is het vereist dat beide ouders akkoord gaan. Deze voogdij wordt in praktijk echter zelden toegepast.

Pleegvoogdij zou gebruikt kunnen worden wanneer de biologische ouder bijvoorbeeld een jaar op reis gaat naar het buitenland. Indien de andere ouder geen contact heeft met het kind, kan de plusouder tijdelijk de ouderlijke aspecten op zich nemen.

De plusouder kan het pluskind ook adopteren. Meer uitleg vind je onder '*plusouderadoptie*'

2.5. KAN IK MIJN PLUSKIND NOG ZIEN NA EEN SCHEIDING MET DIENS VADER / MOEDER ?

Ja, de verzoeker kan zich beroepen op artikel 375 bis Burgerlijk Wetboek. Als blijkt dat je een bijzonder affectieve, goede band hebt met het kind, kan de jeugd- en familierechtbank het recht op persoonlijk contact toekennen. Dit recht kan aan iedereen toegekend worden die aantoonbaar dat hij/zij een bijzondere band heeft met het kind.

Deze bewijslast rust dus op de persoon die om het persoonlijk contact verzoekt. Het bestaan van een bijzondere affectieve band *in het verleden* vormt geen reden tot het toekennen van persoonlijk contact. Je kan dit recht dus niet aanvragen om de band te doen terugkeren. Evenmin kan je het recht op persoonlijk contact aanvragen indien je een band wilt opbouwen met het kind naar de toekomst toe.

Er zijn twee vereisten met betrekking tot het bestaan van de affectieve band. Allereerst moet de band wederkerig zijn; dus niet uitgaan van slechts één partij. Ten tweede moet de band actueel zijn. Dus nog steeds bestaan.

Alle beslissingen worden genomen in het belang van het kind, dit primeert immers boven alles. Indien je hierop beroep wil doen, kan je je wenden tot de jeugd- en familierechtbank. Het onderzoek kan gestart worden op vraag van de partijen of van de procureur des Konings

2.6. KAN HET MINDERJARIG KIND BIJ DE PLUSOUDER BLIJVEN NA OVERLIJDEN VAN ÉÉN VAN DE BIOLOGISCHE OUDERS?

In principe hebben enkel ouders het ouderlijk gezag over een kind en kunnen alleen zij dit gezag uitoefenen. Enkel deze personen kunnen op elk moment het recht van materiële bewaring uitoefenen. Dit recht houdt in dat ouders het recht hebben om hun kinderen bij zich te houden en de afgifte van het kind mogen vorderen van eenieder die het kind bij zich houdt.

Bij het overlijden van een ouder die het ouderlijk gezag al dan niet samen met de andere ouder uitoefent, komt dit recht automatisch toe aan de andere biologische ouder. Dit wil zeggen dat enkel deze kan beslissen over de verblijfsregeling van het kind. Kinderen kunnen zolang ze minderjarig zijn niet zelf kiezen waar ze willen wonen.

In sommige gevallen kan het minderjarig kind toch bij de plusouder blijven na overlijden van één van de biologische ouders. Bijvoorbeeld wanneer er geen contact is met de andere biologische ouder. De zorgouder kan een verklaring laten opstellen voor de notaris of voor de vrederechter. De zorgouder kan ook een voogd aanwijzen voor het geval er iets met hem/haar zou gebeuren.

Let op, deze verklaring is pas geldig vanaf het openvallen van de voogdij. Artikel 389 van het Burgerlijk Wetboek leert ons dat de voogdij openvalt wanneer beide ouders overleden, wettelijk onbekend of in de voortdurende onmogelijkheid zijn om het ouderlijk gezag uit te oefenen. Het ouderlijk gezag valt in deze gevallen weg:

In het eerste geval zou de verklaring dus alleen maar rechtsgeldig zijn wanneer de ouder, die de verklaring opstelt, de nog enige levende ouder was van het kind. Wanneer de andere ouder wél nog in leven zou zijn, is de verklaring omtrent de voogdij niet geldig.

2.7. VERBLIJF BIJ DE PLUSOUDER IN ANDERE UITZONDERLIJKE OMSTADIGHEDEN

Artikel 389 spreekt nog van twee andere uitzonderlijke omstandigheden dan de dood van de ouder:

Een tweede mogelijkheid, namelijk de **wettelijke onbekendheid van een ouder**, heb je wanneer de andere ouder niet gekend zou zijn. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer het kind gevonden werd.

In het laatste geval, wanneer er een **voortdurende onmogelijkheid is om het ouderlijk gezag uit te oefenen**, kan de verklaring van de overleden ouder ook geldig zijn. Deze voortdurende onmogelijkheid moet worden vastgesteld door de rechtbank van eerste aanleg.

De onmogelijkheid tot het uitoefenen van het ouderlijk gezag vloeit automatisch voort uit een gerechtelijke onbekwaam verklaring, uit een verlengde minderjarigheid van de ouder of uit een vermoeden/verklaring van afwezigheid.

Naast de drie bovenstaande mogelijkheden, kan het ouderlijk gezag ook wegvallen wanneer de ouders uit dit recht ontzet worden. Onderstaande gevallen geven weer wanneer je als ouder uit het ouderlijk gezag ontzet kan worden. De ontzetting geschiedt wanneer:

De **vader of de moeder veroordeeld werd tot een criminele of correctionele straf wegens een feit gepleegd op het kind** of met behulp van één van de kinderen of afstammelingen;

De **vader of de moeder de gezondheid, de veiligheid of de zedelijkheid van het kind in gevaar brengt** door slechte behandeling, misbruik van gezag, kennelijk slecht gedrag of erge nalatigheid. De ontzetting uit het ouderlijk gezag kan tijdelijk, geheel of gedeeltelijk zijn.

Hierbij wordt er een pro-voogd aangesteld. Dit is iemand die de rechten en plichten uitoefent, waaruit één of beide ouders ontzet werden. In deze procedure wordt de ouder door de rechter gehoord.

Naast het Openbaar Ministerie en de rechter kan ook de ontzette ouder op elk moment een procedure opstarten om het ouderlijk gezag terug te verkrijgen. Een ouder kan niet vrijwillig afstand doen van zijn ouderlijk gezag en zelf een voogd aanwijzen.

Je kan wel zelf tot een akkoord komen met de overblijvende ouder waarbij je enkel de materiële bewaring van het kind vraagt. Indien er een akkoord bestaat tussen bijvoorbeeld de plusouder en de biologische ouder, kan de toewijzing van dit recht aan de plusouder probleemloos gebeuren. Hierbij blijft de biologische ouder wel het ouderlijk gezag uitoefenen.

2.8. WELKE PLICHTEN HEB IK ALS PLUSOUDER?

Als **plusouder** heb je geen plichten. Opdat er tussen personen een wederkerige onderhoudsplicht zou bestaan, is vereist dat de afstamming vaststaat. Het feit dat een kind opgroeit in het gezin van één van zijn ouders met diens nieuwe partner impliceert voor deze laatste geen natuurlijke verbintenis tot levensonderhoud tegenover het kind.

De **gehuwde plusouder** is wel verplicht om bij te dragen in de lasten van het huwelijk. Dit brengt met zich mee dat hij/zij onrechtstreeks een financiële verplichting heeft ten aanzien van het kind. Rechtstreeks kan er niet geëist worden dat de partner mee betaalt, maar er wordt aangenomen dat je samen gehouden bent tot betalen van de gemeenschappelijke kosten, bijvoorbeeld: elektriciteit, huur, voeding etc.

Hiervoor kan je je beroepen op artikel 221 van het Burgerlijk Wetboek dat stelt dat iedere echtgenoot bijdraagt in de lasten van het huwelijk, naar zijn vermogen. Dit is ook het geval wanneer men wettelijk samenwoont. (BW artikel 1477).

Bij een **feitelijke samenwoning** is er een zogenaamde natuurlijke verbintenis om een bijdrage te leveren in het levensonderhoud van de kinderen. Een natuurlijke verbintenis is een morele verplichting die niet juridisch afdwingbaar is tenzij ze vrijwillig wordt uitgevoerd of wanneer ze wordt erkend. Eens betaald kan men het bedrag dus niet terugvorderen. Het betreft hier een onrechtstreekse onderhoudsplicht door de bijdrageplicht in het huishouden.

Onrechtstreeks neemt de plusouder dus in de twee laatste omstandigheden een deel van het levensonderhoud van het kind op zich.

Als plusouder kan je niet burgerlijk aansprakelijk worden gesteld voor een daad van het pluskind waaruit schade ontstaat aan derden.

2.9. WELKE RECHTEN HEB IK ALS LANGSTLEVENDE PLUSOUDER?

In ieder huwelijk erft de langstlevende echtgenoot in principe het vruchtgebruik (zie 6.3) op de gehele nalatenschap. De naakte eigendom (zie 6.3) behoort toe aan de afstammelingen van de overledene.

Artikel 745 quater, §1 Burgerlijk Wetboek stelt dat in dit geval de langstlevende echtgenoot of één van de naakte eigenaars kan vorderen dat het vruchtgebruik geheel of gedeeltelijk wordt omgezet in de volle eigendom of in een geldsom.

Het beheers- en genotsrecht over de goederen van de minderjarige en het ouderlijk gezag blijft toebehoren aan de biologische ouder, ook na het overlijden van één van de ouders. De langstlevende plusouder kan hier geen aanspraak op maken. De enige manier waarop hij dit toch zou kunnen doen is door middel van plusouderadoptie.

Bij **wettelijk samenwonen** erft de langstlevende plusouder het vruchtgebruik over de gezinswoning en het huisraad. Het beheers- en genotsrecht over de goederen van het minderjarig kind blijft toebehoren aan de biologische ouder.

Bij feitelijk samenwonen heeft de langstlevende stiefouder geen rechten.

2.10. WELKE PLICHTEN HEB JE ALS LANGSTLEVENDE PLUSOUDER?

Als **gehuwde langstlevende plusouder** heb je wél de verplichting om te voorzien in het levensonderhoud van het pluskind. Deze onderhoudsplicht is wel beperkt tot wat de plusouder erfde van de ouder of toegekend kreeg in het huwelijkscontract of door schenking. Er moet naar evenredigheid van zijn middelen gezorgd worden voor het stiefkind.

Dit is ook het geval **bij wettelijk samenwonen**. De onderhoudsplicht is wel beperkt tot wat de stiefouder erfde van de ouder of toegekend kreeg in het samenlevingscontract of door schenking.

Bij **feitelijk samenwonen** heeft de langstlevende stiefouder geen plichten omdat die in principe niets erft van de overledene.

2.11. WAT IS MIJN RECHTSPOSITIE ALS MEEMOEDER /MEEVADER ?

Zoals veel heteroseksuele koppels, hebben ook homoseksuele koppels vaak een kindervens. Velen vragen zich af of dit mogelijk is en indien ja, hoe dit nu juist in elkaar zit. Sinds de nieuwe adoptiewet van 18 mei 2006 kunnen volgende personen adopteren:

- Eén persoon alleen;
- Twee echtgenoten samen al dan niet van het gelijke geslacht;
- Twee personen al dan niet van het gelijke geslacht die wettelijk samenwonen;
- Twee personen al dan niet van het gelijke geslacht die reeds drie jaren op een permanente en affectieve wijze samenwonen.

De meemoeder in een lesbische relatie is de moeder die het kind niet gebaard heeft en dus niet de biologische ouder van het kind is. Voorlopig kan een meemoeder slechts juridisch ouder worden van het kind door middel van adoptie.

Indien de meemoeder dit niet doet, heeft ze geen enkele band met het kind. Ze heeft enkel recht op persoonlijk contact, dat ze kan vorderen door middel van het aantonen van een affectieve band. Verder heeft ze enkel een natuurlijke (dus niet afdwingbare) verbintenis tot het bijdragen in het levensonderhoud van het kind en in de gemeenschappelijke kosten.

Hier is wel verandering op til. Lesbische meemoeders die gehuwd zijn of wettelijk samenwonen zullen straks automatisch meemoederschap verkrijgen. Dit wetsvoorstel werd op 23 april 2014 gestemd en zou eind 2014 van kracht zijn. Op die manier moeten ze binnenkort niet meer de ingewikkelde adoptieprocedure doorlopen.

Door de nieuwe regeling krijgt het kind een dubbele afstammingsband, wat leidt tot een betere bescherming van het kind.

Wanneer het een relatie tussen twee mannen betreft, ligt de situatie iets anders. Hierbij staat enkel de mogelijkheid tot adoptie open. Adoptie door twee personen van hetzelfde geslacht is mogelijk sinds de nieuwe adoptiewet van 2006.

De persoon die het kind adopteert is de juridische ouder van het kind. Via deze adoptie is het vaststellen van een afstammingsband mogelijk. In dit geval kunnen beide mannen het kind adopteren. Enkel zij die het kind geadopteerd hebben, oefenen het ouderlijk gezag uit. Voor meevaders staat dus enkel adoptie open.

3.1 INLEIDING

In België is bepaald dat kinderen tot 18 jaar onder het ouderlijk gezag van hun ouders staan. Hierbij beslissen deze samen over de opvoeding, vrijetijdsbesteding, opleiding etc. van het kind. Dit wil echter niet zeggen dat het kind alles gewoon moet ondergaan.

De laatste decennia wordt de maatschappelijke positie van een kind steeds belangrijker en daarom werd in 1989 een Internationaal Verdrag over de Rechten van het Kind afgesloten. Dit verdrag werd opgesteld in belang van het kind en zorgt er voor dat het kind bepaalde rechten kan afdwingen.

In België werden ondertussen al tal van instanties opgericht om de naleving van deze rechten te verzekeren of de kinderen te helpen bij schending van deze rechten.

3.2. WELKE RECHTEN HEBBEN KINDEREN?

Het verdrag over de rechten van het kind geldt voor iedereen die minderjarig is en het houdt in dat erop toegezien wordt dat kinderrechten worden nageleefd .

Het kinderrechtenverdrag telt 54 artikels en die zijn allemaal opgesteld in belang van het kind. Zo heb je het recht op levensonderhoud, opvoeding, opleiding etc. Artikel 371 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt ook dat ouders respect verschuldigd zijn aan hun kind.

Relevante artikels met betrekking tot een echtscheiding/nieuw samengesteld gezin zijn:

Artikel 9: Een kind kan **niet gescheiden worden van zijn of haar ouders**, tenzij de overheid beslist dat deze scheiding noodzakelijk is in het belang van het kind. Hierbij wordt ook gewaarborgd dat alle betrokken partijen deelnemen aan deze procedures en bovendien heeft het kind het recht om contact te onderhouden met beide ouders.

Artikel 12: Het kind heeft **het recht om zijn of haar mening te zeggen** en bovendien moet rekening worden gehouden met deze mening in elke aangelegenheid of procedure betreffende het kind.

☒ Artikel 18: **De ouders zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de opvoeding** van hun kinderen.

☒ Artikel 19: **De overheid is verplicht om kinderen te beschermen** tegen elke vorm van mishandeling door ouders of door andere personen die verantwoordelijkheid dragen voor de zorg voor het kind.

De volledige tekst van het kinderrechtenverdrag: http://www.plusouder.be/?page_id=2653

3.3. HET HOORRECHT VAN HET KIND

Het begrip hoorrecht duikt op bij ouderlijk gezag en omgangsrecht. Wanneer er bepaalde problemen ontstaan over deze twee materies dan zal de rechter tussenbeide komen. Hij zal de situatie beoordelen in het belang van het kind.

Hoorrecht betekent letterlijk dat de rechter het kind oproept om te worden gehoord. Dit wil zeggen dat het kind de kans krijgt om zijn mening te uiten betreffende het ouderlijk gezag en het omgangsrecht.

Wanneer kinderen jonger zijn dan 12 jaar, dan is de rechter niet verplicht om hen te horen. Wanneer deze minderjarige zelf een verzoek richt tot de rechter dan is deze laatste verplicht hierop in te gaan. Indien hij het verzoek afwijst, zal hij dit moeten doen aan de hand van een gemotiveerde beslissing.

Als een kind reeds de leeftijd van 12 jaar heeft bereikt dan is de Jeugdrechter verplicht het kind te horen. In alle gerechtelijke zaken die voor hem van belang zijn kan de rechter beslissen het te kind horen. Het kind heeft altijd de mogelijkheid om dit hoorrecht te weigeren zonder enige motivatie.

Als het kind gehoord wordt, zal dit gesprek plaatsvinden buiten de rechtszaal (bv. op het kabinet van de Jeugdrechter) en in de afwezigheid van de ouders. Er wordt een verslag van de verklaring van het kind in het dossier bewaard maar niet meegedeeld aan de partijen. De

rechter zal steeds rekening houden met de mening van het kind in zijn uitspraak maar is niet verplicht deze te volgen.

Zijn er meerdere kinderen dan hoort de jeugdrechter hen in de regel elk afzonderlijk.

Wettelijk gezien kunnen de ouders niet beletten dat hun kind wordt gehoord. De rechter zal beide ouders op de hoogte brengen dat hun kind zal of wil gehoord worden.

3.4. WAT TE DOEN BIJ SCHENDING VAN DE RECHTEN VAN HET KIND?

Je kan terecht bij de klachtenlijn van het kinderrechtencommissariaat. De klachtenlijn onderzoekt klachten over onrecht tegenover kinderen en jongeren. Zowel ouders als het kind

in kwestie kunnen terecht bij deze klachtenlijn. Deze instantie komt dan tussen als bemiddelaar en probeert zo naar een oplossing te zoeken. Je kan de klachtenlijn bellen, schrijven, mailen of via de website bereiken.

 <http://www.kinderrechten.be>

Een klacht neerleggen is een ingrijpende beslissing. Misschien wil het kind op een andere manier geholpen worden of wil het kind gewoon eens zijn verhaal vertellen. Voor een luisterend oor kan je terecht bij 'Awel'.

 <http://www.awel.be>

Misschien wil het kind enkel informatie en advies rond een bepaald onderwerp. Kinderen vanaf 12 jaar kunnen hiervoor terecht bij het Jac., het jongerenadviescentrum.

 <http://www.jac.be>

Misschien is het kind op zoek naar informatie over zijn rechten? De kinderrechtswinkel legt de rechten van het kind uit op een speelse en verstaanbare wijze.

 <http://www.kinderrechtswinkel.be/index.php?ID=2369>

3.5. KAN HET KIND KIEZEN BIJ WELKE OUDER HET VERBLIJFT?

Artikel 373 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt dat kinderen tot 18 jaar onder het ouderlijk gezag van hun ouders staan. Ook wanneer ouders uit elkaar gaan, blijven zij het ouderlijk gezag gezamenlijk uitoefenen. **Tot hun 18 jaar kunnen zijzelf dus niet kiezen.**

Er wordt van de ouders verwacht dat zij een akkoord sluiten over waar het kind zal verblijven en waar de hoofdverblijfplaats zal gevestigd zijn. (artikel 108 van het B.W).

Wanneer ouders niet tot een akkoord komen, kan enkel een rechter beslissen over de verblijfsregeling van de kinderen. Sinds 2006 heeft de wetgever een voorkeur voor de tweeverblijfsregeling ingevoerd. Wanneer één van de ouders hierom vraagt, is de rechter verplicht om bij voorrang een tweeverblijfsregeling te onderzoeken.

Alleen wanneer zo'n beurtregeling tussen ouders geen goede oplossing biedt voor het kind, kan de rechter een ongelijk verdeelde huisvesting opleggen. De ouders of de rechtbank moeten een verblijfs- en omgangsregeling opstellen die rekening houdt met het belang van het kind. In dergelijke situaties wordt het belang van het kind beoordeeld op lange termijn.

Het kan natuurlijk wel gebeuren dat kinderen gegronde redenen hebben om het contact met één ouder te willen beperken. **Daarom werd het hoorrecht voor kinderen ingevoerd.**

Kinderen, die over het ‘oordeel des ondersheids’ beschikken, kunnen gehoord worden in alle procedures die hen aanbelangen. Het ‘oordeel des ondersheids’ betekent dat het kind ten volle beseft wat hij/zij doet.

Het is de rechter die oordeelt of het kind over voldoende onderscheidingsvermogen beschikt. De rechter kan oordelen dat hij het kind wil horen, maar ook het kind kan de rechter verzoeken om te worden gehoord.

De Jeugdrechter is verplicht een kind ouder dan 12 jaar te horen. Hij/zij kan dit alleen in uitzonderlijke omstandigheden weigeren en zal dit moeten motiveren.

De rechter is echter niet verplicht om de mening van de minderjarige te volgen. Artikel 12 van het Internationaal Verdrag over de Rechten van het Kind bepaalt dat de rechter een passend belang moet hechten aan die mening, in overeenstemming met de leeftijd en rijpheid van het kind.

3.6. IS EEN VERANDERING VAN DE EERDER GEMAAKTE VERBLIJFSREGELING MOGELIJK?

Als kind heb je samen met je ouders afgesproken dat je bij een van hen ga wonen. Nu wil je eigenlijk toch liever bij de andere gaan wonen. Wat kan je doen?

Als je bij de andere ouder wil gaan wonen dan zal je dit eerst met je beide ouders moeten bespreken omdat de huidige regeling reeds is vastgelegd. Als ze beiden akkoord gaan met de wijziging zal er geen probleem zijn. De rechter zal dan deze nieuwe regeling vastleggen.

Wanneer ze niet akkoord gaan kan je hulp vragen bij een persoon die je kan vertrouwen. Kies een volwassene die je goed kent en ook vertrouwt zoals een tante, een leerkracht of iemand van CLB (Centrum voor Leerling Begeleiding). Misschien zal deze persoon je kunnen helpen.

Als je ouder bent dan 12 kan je ook zelf een verzoek aan de rechter schrijven. Op deze website vind je het model voor zo’n brief. (http://www.plusouder.be/?page_id=1775) In dat geval zal je de rechter wel moeten kunnen overtuigen dat je ook goede redenen hebt om die verandering te vragen.

3.7 MOET EEN KIND DEZELFDE VERBLIJFSREGELING VOLGEN ALS ZIJN BROER OF ZUS?

Wanneer jij nog minderjarig bent, dit wil zeggen dat jij de leeftijd van 18 jaar nog niet hebt bereikt, dan zal jij de regeling moeten volgen die door de rechter werd gekozen. Ook de regeling voor je broer(s) en je zus(sen) wordt bepaald door de rechter. Meestal zal deze de neiging hebben om kinderen uit één gezin samen te houden, maar er kunnen omstandigheden zijn waarin een gesplitst verblijf meer in het belang van de kinderen is. .

Wanneer je broer(s) of zus(sen) ouder is/zijn dan 18 jaar, kan het zijn dat zij beslissen om niet meer bij jouw mama of papa te verblijven of om niet iedere week bij jouw mama of papa op bezoek te gaan. Zij zijn dan 18 jaar en volwassen, dus mogen zij zelf de keuze maken bij wie ze gaan wonen of verblijven en ook wanneer ze dit willen doen. Wanneer jij nog minderjarig bent, zal je nog steeds de regeling moeten volgen die door de rechter werd gekozen

Wanneer je de leeftijd van 18 jaar bereikt hebt ga jij zelf ook de keuze mogen maken bij wie je gaat en wanneer. Hier ben je ook niet verplicht dezelfde keuze te nemen zoals die van jouw oudere broer of zus.

3.8. MOET KIND EN PLUSKIND EEN EIGEN KAMER HEBBEN?

Wanneer je samenwoont met jouw broers en zussen is het financieel niet altijd mogelijk voor je ouders om jullie allemaal een eigen kamer te geven. Zeker niet wanneer er om de week of tijdens het weekend enkele plusbroers en –zussen bij jou komen wonen.

Wanneer we kijken naar de wet dan merken we op dat er nergens neergeschreven staat wanneer je recht hebt op je eigen kamer. Het steunpunt 'ruimte en wonen' heeft hieromtrent enkele voorwaarden opgesteld. Dit is echter geen wettelijke vereiste of een pedagogische norm. Het is alleen maar een belangrijke aanbeveling.

Het steunpunt stelt voor op dat een woning bestaat uit de volgende normen: één slaapkamer voor de ouders en minstens één slaapkamer per twee kinderen. Vanaf 12 jaar en ouder stellen ze voor dat het kind een eigen slaapkamer nodig heeft. Zijn de kinderen van een ander geslacht dan zal het kinderrechtenverdrag dit ook eisen.

Ook voorziet het kinderrechtenverdrag het recht op de privacy voor elk kind. Op dit moment wordt het samen slapen van eenzelfde (plus)broer(s) en (plus)zus(sen), niet aanzien als een schending van de privacy. Wel is het goed om er minstens voor te zorgen dat elk kind vanaf een zekere leeftijd minstens een eigen deel of hoekje in een gedeelde kamer heeft.

4.1 INLEIDING

De rol van de grootouders ten opzichte van hun kleinkinderen is de laatste decennia in onze samenleving opnieuw toegenomen. Veel meer dan in het verleden staan grootouders nu ook in voor de opvang en opvoeding van hun kleinkinderen.

Vandaar dat echtscheidingen ook voor de grootouders een zware klap kunnen zijn en twijfel veroorzaken. Zullen ze hun kleinkinderen moeten missen? En welke rol kunnen ze spelen in een gebroken gezin? De emoties van grootouders worden vaak over het hoofd gezien bij scheidingen en de vorming van een nieuw samengesteld gezin.

4.2. WAT ALS IK MIJN KLEINKIND NA DE SCHEIDING BIJNA NIET MEER ZIE?

De kans bestaat dat je als grootouder je kleinkinderen minder zal zien. Het is belangrijk om dan de schaarse momenten zo leuk mogelijk te maken. Verwijt vooral je kleinkinderen niet dat ze minder op bezoek komen want vaak hebben ze zelf die keuze niet. Soms willen ze je wel zien, maar als de ouders niet akkoord gaan, weegt dat nog altijd zwaarder door. Blijf altijd je best doen en vraag aan je kind of je kan helpen.

Het is echt belangrijk na de scheiding het contact met je ex-schoonkinderen zo goed mogelijk te onderhouden. Daardoor zal het makkelijker en aangener zijn om ook het contact met de kleinkinderen levendig te houden.

In geval van echtscheiding geldt het principe dat het omgangsrecht van de grootouders afhankelijk is van de omgangsregeling die tussen de ouders geldt. **Dit betekent dat grootouders slechts hun recht kunnen uitoefenen op het ogenblik dat hun kind de kleinkinderen bij zich heeft.**

Slechts als het omgangsrecht van hun kind heel beperkt of zelfs onbestaande is, kan de jeugd- en familierechtbank een eigen omgangsrecht toestaan. Een sluitende garantie dat je dit omgangsrecht zal krijgen, is er niet. De bestaande affectie tussen kleinkinderen en de grootouder zal daarbij een rol spelen.

De rechter zal in de eerste plaats oordelen in het belang van het kind. Het omgangsrecht van de grootouders is dus ondergeschikt aan de belangen van het kleinkind.

Probeer in elk geval de problemen onderling uit te praten. Als dit niet lukt, kan je wellicht best terecht bij een bemiddelaar. Schakel alleen in uiterste nood de rechtbank in die vooral zal kijken naar de affectieve band aan beide kanten.

Dit geldt trouwens niet enkel voor grootouders. De rechter kijkt ook hier wel altijd naar het belang van de kinderen. **De vraag is dus niet zozeer of jij je kleinkinderen mist, maar of zij jou missen.**

4.3. KAN IK MIJN PLUSKLEINKINDEREN BLIJVEN ZIEN BIJ EEN NIEUWE SCHEIDING?

Veel grootouders beschouwen de kinderen van de nieuwe partner van hun kind als eigen kleinkinderen. Wanneer er na jaren een scheiding komt, valt het contact met die kinderen vaak van de ene op de andere dag weg. Hier is er wel sprake van een affectieve maar geen biologische band tussen de kleinkinderen en de grootouders.

Voor persoonlijk contact ben je dus aangewezen op de bereidwilligheid van de biologische ouder. Een wettelijk omgangsrecht is er in deze situaties niet. Wel kan je omwille van de affectieve band beroep doen op artikel 375bis van het Burgerlijk Wetboek.

Dit artikel stelt dat iedere persoon die aantoonbaar een bijzondere affectieve band te hebben met het kind, recht heeft om persoonlijk contact met het kind te onderhouden.

4.4. IS ER EEN OUDERHOUDSPlicht VAN DE GROOTOUDER AAN ZIJN KLEINKIND?

Principieel moeten grootouders niet instaan voor het onderhoud van hun kleinkinderen. Wanneer blijkt dat de biologische ouders hun plicht niet vervullen dan kan er onderhoudsgeld gevraagd worden aan de grootouders. Deze maatregel kan alleen door de rechter verplicht worden opgelegd.

4.5. MOETEN GROOTOUDERS ZORG OP ZICH NEMEN VOOR HUN PLUSKLEINKINDEREN?

Pluskinderen hebben geen graad van bloedverwantschap met de ouders van hun plusouder, dit wil zeggen dat zij geen bloed- of aanverwant zijn. Dit zorgt ervoor dat de grootouders aan hun pluskleinkinderen geen enkele vorm van tegemoetkoming of levensonderhoud verschuldigd zijn.

Wanneer de grootouders een pluskleinkind hebben waarvan de schoolkosten niet betaald kunnen worden dan zegt de wet dat de grootouders hier niet hoeven in tussen te komen. De grootouders van de pluskinderen mogen wel zelf de keuze maken of zij dit al dan niet op vrijwillige basis willen doen.

4.6. KUNNEN GROOTOUDERS HUN (PLUS)KLEINKINDEREN EEN EXTRAATJE TOESTOPPEN?

Zij kunnen dat inderdaad via een schenking of een testament. Uiteraard kunnen zij hierbij alleen gebruik maken van het beschikbaar gedeelte. (zie tweede hoofdstuk, 8.2.). Het is ook niet vereist om aan je kleinkinderen een gelijk gedeelte toe te kennen. Wel moet men er zich bewust van zijn dat verschillen soms een bron van ruzies kan zijn.

Erfdelen tot 12.500 € per kleinkind zijn vrij van successierechten. Via een schenking is zelfs meer belastingvrij op voorwaarde dat je nog drie jaar leeft nadat je de gift gedaan hebt.

HOOFDSTUK 2. BELANGRIJKE KEUZES

5.1. INLEIDING

Conflicten zijn zo oud als de mensheid. Als conflicten niet meteen worden opgelost, willen mensen hun gelijk halen door middel van gerechtelijke procedures. Al te vaak worden gerechtelijke instanties gebruikt of misbruikt om een machtsstrijd te voeren. Meestal slepen deze procedures jarenlang aan en brengt dit hoge kosten met zich mee.

Om dit te voorkomen, hebben mensen de mogelijkheid om de conflicten via bemiddeling op te lossen.

5.2. WAT IS BEMIDDELING?

Bemiddeling is een alternatief voor de gerechtelijke procedure om geschillen op te lossen waarbij de bemiddelaar, de neutrale en onpartijdige persoon, in een vertrouwelijke omgeving samen met jou en de andere partij(en) een akkoord zoekt dat aanvaardbaar is voor iedereen. De wet van 25 februari 2005 voorziet twee vormen van bemiddeling.

Enerzijds heb je de **vrijwillige bemiddeling**. Dit is wanneer partijen een beroep doen op een professionele bemiddelaar, zonder de tussenkomst van een rechter.

Anderzijds heb je de gerechtelijke bemiddeling. Als je reeds een gerechtelijke procedure hebt opgestart en de discussies nog niet opgelost zijn, dan kunnen jij en de andere partij(en) in onderling overleg aan de rechter meedelen dat jullie alsnog in bemiddeling willen gaan. Ook kan het gebeuren dat de rechter jullie voorstelt om eerst tot een akkoord proberen te komen via **gerechtelijke bemiddeling**.

Het is belangrijk erop te wijzen dat bemiddeling altijd op vrijwillige basis gebeurt, ook in gevallen van gerechtelijke bemiddeling. Niemand kan worden verplicht tot deelname aan een bemiddeling.

Wel is het zo dat partijen die door bemiddeling tot een oplossing komen zich er zich nadien beter bij voelen dan diegene die het gerecht inschakelen, zelfs als men daar als zagezegde winnaar uit de strijd komt.

5.3. HOE VIND IK EEN BEMIDDELAAR?

Een bemiddelaar kan erkend of niet erkend zijn. Iedereen kan als bemiddelaar optreden, maar **enkel de akkoorden die worden afgesloten met erkende bemiddelaars kunnen door de rechter worden bekrachtigd.**

Een erkend bemiddelaar moet voldoen aan een aantal strenge voorwaarden. Hij/zij moet namelijk naast een opleiding hoger onderwijs, ook een specifieke opleiding in bemiddeling gevolgd hebben. Bovendien moeten erkende bemiddelaars deelnemen aan continue opleiding waarvan het programma wordt erkend door de federale bemiddelingscommissie.

Je kan een erkend bemiddelaar zoeken in jouw regio : <http://www.juridat.be/bemiddeling/>

5.4. HOE TOEGANKELIJK IS BEMIDDELING?

Indien je beroep wil doen op bemiddeling maar denkt de beperkte kosten moeilijk te kunnen dragen kan je terecht bij een Centrum voor Algemeen Welzijnswerk (CAW). Deze dienst biedt deskundige hulpverlening aan, zoals bemiddeling. Ze helpen ook zoeken naar andere hulpverleners in jouw omgeving.

Sinds 2005 is het ook mogelijk op een advocaat-bemiddelaar beroep te doen met gedeeltelijke of volledige kosteloosheid in het kader van de Juridische Bijstand (art. 665,5° G. W.), uiteraard als men voldoet aan de toepassingsvereisten inzake onvermogen.

De erkende bemiddelaar zal een vergoeding vragen voor zijn bemiddeling. De kostprijs zal afhangen van de geleverde diensten, de duur van de bemiddeling, het ereloon en de bijkomende kosten van de bemiddelaar.

De wet voorziet dat de bemiddelingskosten gelijk verdeeld worden tussen de partijen, maar ze kunnen ook een andere verdeling overeenkomen. De partijen en de bemiddelaar moeten in principe vooraf het tarief van de bemiddelaar en de wijze van betaling bepalen.

5.5. ALS IK TOCH KIES VOOR DE GERECHTELIJKE WEG, WAAR KAN IK TERECHT?

Het juridisch landschap ondergaat momenteel tal van wijzigingen. Er is heel wat veranderd sinds 1 april 2014, zo zijn de gerechtelijke arrondissementen gekrompen van 27 naar 12 . Die verandering brengt ook met zich dat elk arrondissement vanaf 1 september 2014 een jeugd- en familierechtbank heeft.

Hier wordt een antwoord geboden op diverse vragen van gezinnen die een conflict wensen op te lossen via een gerechtelijke procedure. De nieuwe jeugd- en familierechtbank is gesitueerd onder de rechtbank van eerste aanleg en behandelt familiezaken.

De jeugd- en familierechtbank bestaat uit een familiekamer, een jeugdkamer en een kamer voor minnelijke schikking. De familiekamer oordeelt over burgerlijke geschillen gaande van onderhoudsverplichtingen, verblijfsregelingen, alimentatieregelingen, adoptie, pleegvoogdij

etc. De jeugdkamer oordeelt over de strafbare daden van minderjarigen en de kamer voor minnelijke schikking probeert de verschillende partijen te verzoenen.

Het grote voordeel is dat er slechts één rechtbank bevoegd is voor alle familiale aangelegenheden. Daardoor is er telkens ook maar één dossier per familie aanwezig, dat de gerechtelijke geschiedenis van het gezin onderbrengt en waarover één rechter oordeelt.

Hierdoor moeten ze niet langer bij verschillende rechters telkens opnieuw hun situatie uitleggen. Bij de familierechtbank primeert het belang van het kind uiteraard. Er is een hoorrecht ingevoerd voor iedere minderjarige inzake procedures die hem aanbelangen.

De invoering van deze rechtbank is zeker een stap in de goede richting waarbij veel gezinnen, gelijk hoe deze samengesteld zijn, een antwoord zullen vinden op hun vragen.

6.1. INLEIDING

Trouwen of samenwonen? Er zijn sowieso heel wat zaken waar je op moet letten als je de grote sprong waagt. Er zijn heel wat mensen die elkaar nog steeds het ja-woord geven en trouw beloven, maar voor evenveel anderen is een huwelijk niet nodig. In elke relatie maakt men keuzes, waarbij huwen niet altijd de prioriteit is.

Wie met een partner een leven wil opbouwen zonder daarmee te huwen, heeft twee mogelijkheden: wettelijk of feitelijk samenwonen. Elke vorm heeft zijn eigen gevolgen voor de juridische bescherming van de partners.

Om de gevolgen van deze keuze (huwelijk of samenleven) te bepalen spelen niet alleen de regels op huwelijk of samenleven een rol maar ook de wetgeving op de erfenis. Daarom kan het aangewezen zijn om bij een behandeld punt ook even in deel 8 verdere uitleg op te zoeken.

6.2. DE VERSCHILPUNTEN TUSSEN HUWEN, WETTELIJK EN FEITELIJK SAMENWONEN ?

Feitelijk samenwonen

- Totstandkoming: Geen formaliteiten.
- Hulp en bijstand aan partner: hoeft enkel als dit schriftelijk werd vastgesteld.
- Geld en bezit: Geen rechten of plichten, tenzij dit anders werd overeengekomen

- ☒ Gezinswoning: geen bescherming. **Dit betekent dat in geval van overlijden van de partner de overlevende noch de eigendom noch het vruchtgebruik (= gebruik of inkomsten) van de gemeenschappelijke woning en van de huisraad erft.** Alleen datgene waarvan hij kan aantonen eigenaar te zijn zal hij / zij behouden.

Wettelijk samenwonen

- ☒ Totstandkoming: schriftelijke verklaring voor ambtenaar van burgerlijke stand enkel op voorwaarde dat geen van beide partners gehuwd is.
- ☒ Hulp en bijstand aan partner: hoeft niet tenzij dit schriftelijk werd overeengekomen.
- ☒ Geld en bezit: Elke partner draagt bij in de lasten van de samenwoning naargelang zijn mogelijkheden. Aanvullend kan een samenlevingscontract opgesteld worden.
- ☒ Gezinswoning en huisraad: beiden zijn beschermd in het voordeel van de wettelijke samenwoner maar deze erkenning is beperkter dan bij een huwelijk. **De bescherming is bij de wettelijke samenwoner beperkt tot de gezinswoning en de huisraad. Maar ook dat kan door de partner bij testament ontnomen worden.**

Huwelijk

- ☒ Totstandkoming: afgesloten door de ambtenaar van burgerlijke stand
- ☒ Hulp en bijstand aan partner: wettelijke verplichting elkaar financieel te steunen
- ☒ Geld en bezit: wie geen huwelijkscontract opmaakt valt onder het wettelijk stelsel waar een eigen vermogen is van elk van beiden en een gemeenschappelijk vermogen. Wie een contract opmaakt heeft de keuze tussen o.a. scheiding van goederen of algehele gemeenschap (bij dit laatste is er alleen gemeenschappelijk vermogen)
- ☒ Gezinswoning en huisraad: zijn beschermd in het voordeel van de huwelijkspartner (Koninklijke Federatie van het Belgische Notariaat, 2014). **De wettelijk voorziene bescherming is echter ruimer: De overlevende erft het vruchtgebruik (zie hierover 6.3) van de hele nalatenschap als de erflater kinderen of kleinkinderen heeft. Is dit niet het geval dan erft hij / zij de volle eigendom van alles.**

6.3. WAT IS VRUCHTGEBRUIK?

Wanneer je het vruchtgebruik over een zaak hebt, heb je het genot van een goed (bijvoorbeeld de bewoning of de huur van een huis, de intresten van een geldsom of van kasbonnen, opbrengsten van aandelen of van obligaties, enz.) waarvan iemand anders de

blote / naakte eigenaar is (art. 578 B.W.).

De blote eigenaar blijft eigenaar van de zaak, maar heeft geen recht op het genot en het gebruik ervan. Hij kan enkel de zaak in *blote* eigendom verkopen, wegschenken of in hypotheek geven. De koper zou dan het vruchtgebruik moeten toestaan tot dit afloopt door overlijden of door het einde van de termijn. De blote eigenaar kan enkel in *volle* eigendom (= naakte eigendom + vruchtgebruik) verkopen of schenken met toestemming van de vruchtgebruiker. De vruchtgebruiker moet dan zijn vruchtgebruik mee verkopen of wegschenken.

Vruchtgebruik is een tijdelijk recht. Indien er een duidelijk afgesproken termijn is, stopt het vruchtgebruik bij afloop van die termijn. Indien het vruchtgebruik levenslang is, wat het geval is wanneer men het vruchtgebruik erft, eindigt het automatisch bij het overlijden van de vruchtgebruiker. Op dat moment wordt het vruchtgebruik bij de blote eigenaar gevoegd, die dan volle eigenaar wordt

6.4. WAT HOUDT HET HUWELIJK EIGENLIJK IN?

Een huwelijk bestaat uit het primair en secundair huwelijksstelsel. Tot het primair huwelijksstelsel behoren de rechten en plichten van het huwelijk zoals samenwonen, trouw, hulp en bijstand. Van deze rechten en plichten kan niet afgeweken worden. Aan het huwelijk zijn deze rechten en plichten onlosmakelijk verbonden.

Het secundaire huwelijksstelsel bevat de vermogensrechtelijke gevolgen van het huwelijk en zijn ontbinding. Van het wettelijk huwelijksvermogensstelsel kan wél afgeweken worden door een huwelijkscontract op te maken bij de notaris.

Praktisch heeft men bij het huwelijk de keuze om (veel) meer gemeenschappelijk te maken dan het wettelijk stelsel oplegt door te kiezen voor een 'algehele gemeenschap' waar alles gemeenschappelijk wordt. Of om te kiezen voor 'scheiding van goederen' waarbij alles waarvan men kan aantonen het van jou is ook van jou blijft. Wat niet aantoonbaar van één van beiden is wordt verondersteld van beiden te zijn.

Hierbij zijn ook nog allerlei tussenvormen mogelijk voor zover ze niet indruisen tegen de openbare orde en goede zeden.

6.5. WAT HOUDT WETTELIJK SAMENWONEN IN?

Sinds 1 januari 2000 kunnen partners ervoor kiezen om wettelijk samen te wonen, dit kan gezien worden als een 'mini-huwelijk'. Het is een statuut tussen het huwelijk en feitelijk samenwonen, waardoor de partners minimaal beschermd worden.

Wettelijke samenwoning kan enkel tot stand komen tussen twee personen van een verschillend of hetzelfde geslacht, die bekwaam zijn een contract af te sluiten en die niet verbonden zijn door een huwelijk of door een andere wettelijke samenwoning (art. 1475 B.W.). Met andere woorden, je kan ook wettelijk gaan samenwonen met een familielid of met iemand anders waarmee je geen seksuele relatie hebt.

Om wettelijk samen te wonen, volstaat het dat je een schriftelijke verklaring aflegt voor de ambtenaar van de burgerlijke stand van de gemeenschappelijke woonplaats. De verklaring van wettelijk samenwonen kan je zelf opstellen of je kan gebruikmaken van een modelformulier dat veel gemeenten aanbieden. De verklaring moet altijd de volgende gegevens bevatten:

- De datum van de verklaring;
- De naam, voornamen, geboorteplaats met datum en handtekening van de twee partijen;
- De gemeenschappelijke woonplaats;
- De wens van beide partijen om wettelijk samen te wonen;
- De vermelding dat beide partijen vooraf kennis hebben genomen van de artikelen 1475 tot 1479 van het Burgerlijk Wetboek.

De ambtenaar van de burgerlijke stand controleert of aan de wettelijke voorwaarden voor het wettelijk samenwonen voldaan is. Als dat het geval is, schrijft hij de verklaring in het bevolkingsregister.

De wettelijke samenwoning houdt op wanneer één van de partners overlijdt, in het huwelijk treedt of wanneer de partners of één van hen een schriftelijke verklaring aflegt om de samenwoning te beëindigen voor de ambtenaar van burgerlijke stand.

6.6. WAT HOUDT FEITELIJK SAMENWONEN IN?

Je spreekt van feitelijk samenwonen wanneer er twee of meer personen samenleven op een gezamenlijk adres. De samenwonenden hoeven hierbij niet noodzakelijk partners te zijn, maar dit kunnen bijvoorbeeld ook ouders en kinderen of broers of zussen zijn die feitelijk samenwonen.

De wetgever voorziet geen bijzonder statuut voor de feitelijk samenwonenden. Zo is er geen

wettelijk geregelde bijdrageplicht in de lasten van het huishouden, hebben de feitelijk samenwonenden geen wettelijk erfrecht op elkaars nalatenschap etc. De feitelijk

samenwonenden regelen onderling in de grootst mogelijke vrijheid hun vermogens behoudens de wettelijk opgelegde limieten (zie 8.2)

6.7. WAT ZIJN DE VERSCHILLEN TUSSEN FEITELIJK EN WETTELIJK SAMENWONEN?

Bij **wettelijk samenwonen** moet je samen met je nieuwe partner een schriftelijke verklaring bezorgen aan de ambtenaar van burgerlijke stand.

Bij **feitelijk samenwonen** hoef je niets te doen. Je woont samen met zoveel personen als je zelf wil.

Bij **wettelijk samenwonen** zijn de gezinswoning en het huisraad beschermd. Dit betekent dat als de ene partner komt te overlijden, de andere partner beschermd is tot het vruchtgebruik (zie 6.3.). Indien de wettelijk samenwonenden een gezinswoning huren, dan verkrijgt de langstlevende echtgenoot als enige het recht op de huur van het onroerende goed dat bij het opvallen van de nalatenschap van de overledene tot gemeenschappelijke verblijfplaats diende.

Bij **feitelijk samenwonen** is er geen bescherming voor de gezinswoning. Indien er gehuurd wordt en de huur werd afgesloten door de ene partner, dan kan de andere samenwonende enkel medehuurder worden als de eigenaar én de huurder daarmee akkoord gaan.

Indien je een verklaring van **wettelijk samenwonen** aflegt, zal de ambtenaar van de burgerlijke stand vragen of er een samenlevingscontract werd opgesteld. Een samenlevingscontract moet altijd door een notaris worden verleden.

Bij **feitelijk samenwonen** ligt dit anders. Als je feitelijk samenwoont, kun je financiële afspraken maken in een samenlevingscontract. Het spreekt vanzelf dat je daarbij nooit kunt afwijken van wettelijke regelingen, bijvoorbeeld erfrecht en ouderlijk gezag. Je kunt dit contract samen opstellen en ondertekenen. Je kunt het ook laten verlijden door een notaris die het dan laat registreren, waardoor het ook geldig wordt tegenover derden.

Wanneer je **wettelijk samenwoont**, behoren de goederen met een bewijs van persoonlijk bezit, de opbrengsten uit deze goederen en de beroeps- of vervangingsinkomsten tot het eigen vermogen. De goederen waarvan geen van beide samenwonenden de eigendom kan bewijzen, alsook de opbrengsten daarvan behoren tot het onverdeelde bezit. Er kan eventueel bijkomend een samenlevingscontract worden opgemaakt. Zo'n contract mag niet afwijken van de wettelijke regels van het erfrecht en ouderlijk gezag en mag niet strijdig zijn met de openbare orde. Het samenlevingscontract moet opgemaakt worden via de tussenkomst van een notaris.

Bij **feitelijk samenwonen** is dit niet van toepassing. Voor feitelijk samenwonen is er niets bij wet geregeld, waardoor het vermogen gesplitst blijft.

6.8. HOE BESCHERM JE JE NIEUWE PARTNER HET BEST?

Als je hertrouwt, zal jouw nieuwe echtgenoot volwaardig erfgenaam worden van je erfenis, samen met je kinderen. Als je niets speciaals voorziet in je huwelijkscontract of testament, zal jouw nieuwe echtgenoot het **vruchtgebruik (= gebruik of de inkomsten) erven op alle goederen** uit je erfenis en je kinderen de blote eigendom. (= eigendom zonder het gebruik of de inkomsten ervan).

Je kunt zelfs verder gaan en via een huwelijkscontract je nieuwe echtgenoot zoveel mogelijk laten erven, bijvoorbeeld via een gift tussen echtgenoten. Maar hier geldt een grote beperking, namelijk de wet verhindert dat je heel je vermogen overmaakt aan je nieuwe echtgenoot en zo je kinderen uit je vorig huwelijk onterft. (zie 8.2.)

Als je hertrouwt, is je nieuwe echtgenoot de plusouder van je kinderen uit je vorige relatie. Als je als ouder eerst overlijdt, beschermt de wet je eigen kinderen op twee manieren:

Ze kunnen de omzetting vragen van alle goederen waar de plusouder vruchtgebruik op heeft geërfd, behalve op het vruchtgebruik van de gezinswoning en het aanwezige huisraad;

Omzetting betekent dat het toegekend vruchtgebruik wordt omgezet in een vast bedrag waardoor de kinderen terug de volle eigendom in hun bezit krijgen.

Bij de schatting van looptijd van het vruchtgebruik wordt de nieuwe echtgenoot geacht twintig jaar ouder te zijn dan het oudste kind (Peeters, 2011).

Wettelijk samenwonende partners kunnen ook elkaar zoveel mogelijk willen beschermen. Hiervoor zijn er een aantal mogelijkheden, zoals de schenking (zie 6.8) , het testament (zie 6.7.) en het beding van aanwas.

Bij de aankoop van een onroerend of roerend goed kan een **beding van aanwas** worden overeengekomen. Door dit beding komt jouw eigendomsaandeel in de woning nooit in je erfenis terecht, maar wordt het rechtstreeks aan je partner toebedeeld. Je partner wordt dan niet belast met successierechten, maar met registratierechten. Het aanwasbeding kan zowel in de akte van aankoop als in een latere akte vastgesteld worden.

Als je wettelijk gaat samenwonen erft je partner het vruchtgebruik op jouw eigendomsaandeel in de gezinswoning en het aanwezige huisraad. Het spreekt voor zich dat je ook via een testament allerlei andere zaken kan toewijzen aan je partner, zonder het minimale erfdeel voor de kinderen in gevaar te brengen. (zie 8.2)

Verder bestaan er ook nog andere mogelijkheden zoals een levenslange huur, een aankoopoptie, successieplanning, een generatieplanning e.a. Wie hierover meer wil weten kan zich best richten tot een notaris. In principe is de uitleg en raad die hij geeft gratis.

Als je **feitelijk samenwoont**, is er helemaal geen bescherming voor je partner. Als je vooraf niets regelt, zal je partner niets van je erven. Je zal dus bijvoorbeeld via een testament, beding van aanwas, een levensverzekering of een combinatie ervan vooraf moeten regelen

wat je partner zal erven. Maar hierbij moet er dus nog altijd rekening worden gehouden met het voorbehouden erfdeel van de kinderen. (zie 8.2.)

Ook hier zijn andere uitwegen mogelijk waarover best raad gevraagd wordt aan een notaris.

Wel is het goed te weten dat je partner het vruchtgebruik op de gezinswoning en het huisraad niet erft, als er niets uitdrukkelijk geregeld werd .

6.9. HOE BESCHERM JE JE KINDEREN UIT EEN VORIG HUWELIJK ZO GOED MOGELIJK?

Als je **hertrouwt**, wordt jouw nieuwe echtgenoot, naast je kinderen, een wettelijk beschermde erfgenaam. Het beschermde erfrecht van je huwelijkspartner kan je niet uitschakelen. Je kan het enkel tot een minimumdeel herleiden. Dit minimum is dan het vruchtgebruik op de gezinswoning en het aanwezige huisraad.

Als je **wettelijk gaat samenwonen**, heeft je nieuwe partner het automatisch erfrecht op het vruchtgebruik van de gezinswoning en het aanwezige huisraad. Vaak maakt de gezinswoning een aanzienlijk deel uit van je vermogen. Daardoor kan dit automatisch erfrecht voor je wettelijk samenwonende partner een groot stuk van je erfenis betekenen.

Als je partner het vruchtgebruik op die woning erft, is het misschien minder aangenaam voor je kinderen. Je kunt dit automatisch erfrecht uitschakelen als je dat wil. De opmaak van een testament volstaat hiervoor. Zo krijgen je kinderen opnieuw meer rechten in je erfenis.

Bij **feitelijk samenwonen** dien je geen voorzorgen te nemen omdat de partner in dat geval niet in aanmerking komt om iets te erven tenzij je het zelf bepaalt (bij schenking, testament of andere)

6.10. WAT ZIJN MIJN RECHTEN EN PLICHTEN ALS WETTELIJK SAMENWONENDE?

De volgende opgesomde rechten en plichten van wettelijk samenwonenden zijn geregeld in het Burgerlijk Wetboek.

De bescherming van de gezinswoning. De gezinswoning omvat de gemeenschappelijke woning en het huisraad van de samenwonenden. Eén van de samenwonenden kan niet op eigen houtje beslissen de gezinswoning te verkopen, weg te schenken of er een hypotheek

op te nemen. De andere samenwonende moet daarmee akkoord gaan (Art. 215 B.W.).

Indien de samenwonenden een gezinswoning huren, dan verkrijgt de langstlevende partner als enige het recht op de huur van het onroerend goed dat bij het opvallen van de nalatenschap van de overledene tot gemeenschappelijke verblijfplaats diende (Art. 745bis, §3 B.W.).

Bijdrage in de lasten. Samenwonenden moeten bijdragen in de lasten van het samenleven naar evenredigheid van hun mogelijkheden. Dat betekent dat beide samenwonenden net als echtgenoten verplicht zijn om in de behoeften van het huishouden te voorzien.

Ook de kosten van onderhoud, opvoeding en opleiding van de kinderen die in het gezin worden opgenomen, vallen hieronder, ongeacht of het om eigen kinderen of gemeenschappelijke kinderen gaat (Art. 1477 B.W.).

Bijdrage in de schulden

Wanneer één van de samenwonenden een schuld aangaat die noodzakelijk is voor de behoeften van de samenwonenden of van de kinderen die zij samen opvoeden, dan is de andere samenwonende daar eveneens aansprakelijk voor. Voorbeelden van deze schulden zijn: een lening voor een woning, een autolening etc.

Dit geldt niet voor schulden die buitensporig zijn in verhouding tot de financiële middelen waarover de samenwonenden beschikken. Een voorbeeld van een buitensporige kost kan de aankoop van een nieuwe wagen zijn van 50.000 euro, die niet binnen het budget van de samenwonenden valt.

De samenwonenden delen ook de onroerende voorheffing van de woning waarvan één van beide eigenaar is, en de verkeersbelasting van het gemeenschappelijke voertuig.

6.11. WELKE ROL SPEELT HET HUWELIJSVERMOGENSSTELSEL BIJ OVERLIJDEN?

In het **wettelijk stelsel** wordt bij overlijden van de huwelijkspartner het gemeenschappelijk vermogen in twee verdeeld. De ene helft verkrijgt de langstlevende echtgenoot in volle eigendom (als zijn deel van het vermogen), de andere helft verkrijgt hij/zij in vruchtgebruik.

Daarnaast verkrijgt de langstlevende echtgenoot ook het eigen vermogen van de overledene in vruchtgebruik. De blote eigendom gaat hierbij over naar de afstammelingen, zoals de kinderen en kleinkinderen.

Bij het stelsel van de **algehele gemeenschap** is er enkel een gemeenschappelijk vermogen. Bij overlijden van de ene huwelijkspartner, wordt dit vermogen in twee verdeeld. De ene helft verkrijgt de langstlevende echtgenoot in volle eigendom (als zijn deel in het vermogen)

en de andere helft in vruchtgebruik. De blote eigendom van deze andere helft gaat hierbij over naar de afstammelingen, zoals de kinderen en/ of kleinkinderen.

Bij het stelsel van **scheiding van goederen** bestaat er in principe geen gemeenschappelijk vermogen. Bij dit stelsel verkrijgt de langstlevende echtgenoot het vruchtgebruik over de volledige nalatenschap dus over het eigen vermogen van de overledene. De afstammelingen verkrijgen als wettelijke erfgenamen de blote eigendom van het eigen vermogen van de overledene.

6.12. HOE KAN JE JOUW PARTNER BIJKOMEND BESCHERMEN?

De keuze voor een huwelijksvermogensstelsel bepaalt de vermogensrechtelijke gevolgen van de langstlevende echtgenoot. Bijkomende mogelijkheden om jouw partner te beschermen zijn onder andere de schenking, het testament en bijzondere clausules in het huwelijkscontract. Voor de verschillende clausules ga je best langs bij een notaris.

- Indien de echtgenoten elkaar zoveel mogelijk willen bevoordelen, zullen ze **trouwen onder het stelsel van de algehele gemeenschap**. Als gevolg van dit huwelijksstelsel, zal de langstlevende echtgenoot de volle eigendom verkrijgen van de helft van het gemeenschappelijk vermogen van de overledene. Ingevolge het erfrecht, verkrijgt de langstlevende echtgenoot het vruchtgebruik over de andere helft van het gemeenschappelijk vermogen.
- De echtgenoten kunnen elkaar ook beschermen **door bepaalde clausules op te nemen in hun huwelijkscontract**. Hiervoor ga je best eens langs bij een notaris. Merk wel op dat deze clausules het reservatair deel van de kinderen niet mogen aantasten (zie verder onder 8.2)
- Een andere manier om je partner te bevoordelen is door middel van een **schenking**. Je kan zowel roerende als onroerende goederen schenken. De begiftigde moet de schenking wel aanvaarden.

Bij een schenking van onroerende goederen, zoals een huis, appartement of bouwgrond, moet je schenkingsrechten betalen. Het is namelijk verplicht om bij een schenking van onroerende goederen een notaris in te schakelen.

Bij een schenking van roerende goederen, zoals meubelen, geld, juwelen, aandelen of schilderijen, is het niet verplicht om de schenking te laten registreren. Je moet vervolgens geen schenkingsrechten betalen.

Merk hierbij wel op dat als de schenker **binnen de drie jaar** overlijdt, de schenking bij de nalatenschap wordt geteld en er successierechten moeten worden betaald, die hoger zijn

dan de schenkingsrechten.

Als je de schenking van roerende goederen wél laat registreren, kan de schenking niet meer bij de nalatenschap worden geteld en kan de schenking niet betwist worden door derden. Je betaalt dan natuurlijk wel schenkingsrechten. Dit heeft als gevolg dat de hogere tarieven van successierechten worden vermeden en dat je het eigendomsrecht van het geschonken goed kunt bewijzen.

Een schenking van tegenwoordige goederen is steeds buiten erfdeel. Tegenwoordige goederen zijn goederen waar de schenker op heden eigenaar van is. De begunstigde krijgt op die manier al een schenking tijdens het leven van de schenker. Bij het overlijden van de schenker zal geen rekening meer gehouden worden met de voorafgaande schenking in zijn nalatenschap. De nalatenschap en de schenking staan los van elkaar (art. 1096 B.W.)

Voorbeeld schenking buiten erfdeel:

Els heeft twee kinderen, Sofie en Nele. In 2009 schenkt Els 20.000 euro aan Sofie. Els overlijdt in 2014 en laat een erfenis van 100.000 euro na. Sofie en Nele zullen elk 50.000 euro erven. Bij de verdeling van de nalatenschap wordt geen rekening gehouden met de schenking buiten erfdeel van 20.000 euro. Sofie zal dus in totaal 70.000 euro hebben en bevoorreed zijn ten opzichte van Nele. Indien de schenking niet buiten erfdeel plaatsvond, wordt de schenking bij de nalatenschap gevoegd die in totaal dan 120.000 euro zal bedragen. Nele en Sofie hebben dan beiden recht op 60.000 euro.

Maar opgelet, als de schenking het reservatair deel van de erfgenaam overtreft, is er inkorting. (zie verder 8.2)

- En dan is er ook nog **het testament**. Het spreekt voor zich dat een testament pas uitwerking heeft op het ogenblik van overlijden. Als fiscaal gevolg zijn er successierechten verschuldigd.

Een testament is eenzijdig herroepbaar en wordt eenzijdig opgesteld. De andere partner hoeft niet te weten wat er in het testament beschreven staat. De echtgenoot kan slechts het beschikbaar deel nalaten aan de langstlevende partner. In België is het immers onmogelijk om je kinderen te onterven. Biologische en geadopteerde kinderen hebben steeds recht op hun reservatair deel van de nalatenschap. (zie verder 8.2)

6.13. HOE KAN JE JOUW EIGEN KINDEREN HET BEST BESCHERMEN?

Als je opnieuw getrouwd bent en je je eigen kinderen wil beschermen, kan je in je **testament** voorzien dat jouw partner enkel zijn/haar wettelijk voorbehouden erfdeel krijgt, namelijk het vruchtgebruik op de gezinswoning en het huisraad.

Een andere manier om je kinderen te beschermen, is via **de wet Valkeniers**. Hierdoor kunnen partners met kinderen uit een vorige relatie contractuele afspraken vastleggen over hun erfrechten in een huwelijkscontract. De toepassing van de wet Valkeniers is enkel mogelijk indien minstens één van de echtgenoten afstammelingen heeft uit een vorige relatie. Dankzij deze wet is het mogelijk om enkel het vruchtgebruik op de gezinswoning en het huisraad toe te kennen aan de langstlevende echtgenoot, in plaats van het vruchtgebruik op de gehele nalatenschap.

6.14. EN ALS JE ZOWEL JOUW PARTNER ALS JOUW EIGEN KINDEREN WIL BESCHERMEN?

Hierna worden enkele technieken besproken hoe je jouw **huwelijkspartner** kan beschermen, **zonder jouw kinderen uit een vorige relatie te benadelen**.

Je kan dit met een **restlegaat**. Een restlegaat is een testament waarin je twee begunstigden opneemt. De eerste begunstigde erft in eerste fase alles van de erflater na zijn overlijden. Wanneer de eerste begunstigde komt te overlijden, erft de twee begunstigde alles wat hiervan overblijft.

Het restlegaat kan onder meer fiscaal heel interessant zijn.

Dan is er ook de **doorgeefschenking**. Hierbij schenkt de eigenaar dezelfde goederen opeenvolgend aan verschillende personen. De eigenaar schenkt eerst aan een eerste begunstigde, hierbij is de eigenaar nog in leven.

Bij deze schenking bepaalt hij/zij dat wat overblijft van die schenking bij overlijden van de eerste begunstigde automatisch naar een tweede begunstigde gaat. Deze tweede begunstigde wordt expliciet aangewezen.

Twee personen worden dus in één beweging de begunstigde van dezelfde schenking. De tweede begunstigde moet alleen wachten tot de eerste is gestorven. De tweede begunstigde ontvangt slechts wat na de dood van de bezwaarde overblijft. Bij het overlijden van de eerste begunstigde zal de tweede geen successierechten moeten betalen, maar schenkingsrechten. (zie nog andere vormen onder 8.4)

6.15. WAT ZIJN DE MOGELIJKE FINANCIËLE NADELEN VOOR DE ERFGENAMEN BIJ SOMMIGE SPECIALE KEUZES VAN HET HUWELIJKSTELSEL

Als je kiest voor het wettelijk stelsel kan het toch nuttig zijn een huwelijkscontract op te maken om aan te tonen welke goederen je vóór het huwelijk bezat. Er is namelijk een **weerlegbaar vermoeden** van gemeenschappelijk bezit. Zo wordt er bijvoorbeeld vermoed dat de bankrekening op naam van één van de echtgenoten gemeenschappelijke gelden bevat. Dit kan erg nadelig zijn voor de pluskinderen.

Bij de ontbinding van het huwelijk door scheiding of overlijden, behoort dit gemeenschappelijk vermogen voor de helft in volle eigendom en de andere helft in vruchtgebruik toe aan de stiefouder. Om het vermoeden van gemeenschappelijk bezit te weerleggen, moet de natuurlijke ouder het bewijs kunnen leveren dat de gelden 'eigen gelden' zijn

De wens kan bestaan tussen echtgenoten om elkaar nog meer te bevoordelen dan wat wettelijk geregeld is. Dit kunnen ze onderling overeenkomen door bepaalde clausules in hun huwelijkscontract op te nemen waarin wordt afgeweken van de gelijke verdeling van de gemeenschapsgoederen, zoals bijvoorbeeld **het verblijvingsbeding**.

Bij een verblijvingsbeding, in de volksmond beter bekend als de 'langst leeft, al heeft'-clausule, komt het gemeenschappelijk vermogen *in volle eigendom* toe aan de langstlevende echtgenoot. Zonder verblijvingsbeding komt slechts de helft van het gemeenschappelijk vermogen in vruchtgebruik toe aan de langstlevende echtgenoot en de andere helft in volle eigendom.

Met het verblijvingsbeding krijgt de langstlevende echtgenoot dus meer in volle eigendom. Deze clausule is echter heel duur op fiscaal vlak. De hoge successierechten zijn de fiscale prijs die je betaalt voor de juridische zekerheid van het verblijvingsbeding. De langstlevende echtgenoot verkrijgt het gemeenschappelijk vermogen in volle eigendom en komt daardoor mogelijk in de hoogste schijf van de successierechten terecht.

Er bestaan daarom verschillende varianten, zoals **het keuzebeding**. Het keuzebeding laat de langstlevende echtgenoot toe om na het overlijden van de andere echtgenoot een keuze te maken omtrent de manier van erven. De langstlevende echtgenoot kan hierbij rekening houden met zijn vermogenstoestand, de gezinssituatie en de fiscale gevolgen.

Afhankelijk van de keuze die de langstlevende echtgenoot maakt, zullen ook de te betalen successierechten verschillen. Een notaris kan je hierbij helpen om de juiste keuze te maken.

7. INLEIDING

Om het belang van het kind te waarborgen, is sinds de wet van 13 april 1995 co-ouderschap ingevoerd als norm. Dit betekent dat ouders, ook al leven ze niet meer samen, wel nog samen verantwoordelijk blijven voor de opvoeding van hun kind. Hierbij kunnen we spreken

van gezags-co-ouderschap.

Over het algemeen wordt echter bij co-ouderschap eerder aan verblijfsco-ouderschap gedacht waarbij de kinderen ongeveer even veel tijd bij hun moeder als bij hun vader doorbrengen.

Co-ouderschap biedt zeker voordelen. Heel belangrijk daarbij is dat de kinderen niet verplicht worden om voor één ouder te kiezen en worden ze niet van één ouder weggetrokken.

Toch mag men echter de impact op de kinderen niet onderschatten. Zo waarschuwen kinderpsychiaters voor de impact ervan vooral op jonge kinderen. Wellicht is het voor jonge

kinderen best dat ze hoofdzakelijk bij één ouder verblijven maar (heel) geregeld goed contact hebben met de andere ouder. Naarmate ze wat groter worden kan men dan best naar al dan niet volledig gedeeld verblijf evolueren.

7.1. WAT HOUDT GEZAGSCO- OUDERSCHAP PRECIES IN?

Het houdt in dat beide ouders verantwoordelijk zijn en blijven voor de opvoeding van het kind. Ze dienen dus verder samen de beslissingen te nemen over de opvoeding, gezondheid, vrijetijdsbesteding, opleiding enz. van het kind.

Volgens artikel 373 van het Burgerlijk Wetboek oefenen de samenwonende ouders het gezag over het kind **gezamenlijk** uit. Wanneer de ouders niet langer samenleven, bepaalt hetzelfde artikel dat zij **het gezag gezamenlijk blijven uitoefenen** en wordt elke ouder geacht te handelen met instemming van de andere ouder wanneer hij alleen een handeling stelt die met het gezag verband houdt.

7.2. WAT HOUDT VERBLIJFSCO-OUDERSCHAP PRECIES IN?

Het verblijfsco-ouderschap staat los van het gezagsco-ouderschap en kan er dus al dan niet mee samengaan. Met verblijfsco-ouderschap wordt bedoeld dat het kind afwisselend bij de moeder of vader verblijft. Dit kan in een verhouding 50 op 50 maar ook bij een eventueel meer aangepaste vorm (40 op 60) is de term gebruikelijk.

In eerste instantie is het dus aan de ouders om zelf te bepalen hoe ze het verblijf willen uitoefenen. De rechtbank zal dit akkoord onderzoeken in het belang van het kind en al dan niet bekrachtigen.

Het kan natuurlijk gebeuren dat de ouders niet tot een akkoord komen. Dan is het aan de rechter om de verblijfsregeling vast te leggen. Zie hierover meer onder Hoofdstuk 1, deel 1 *de rechten en plichten van de ouder*.

7.3. REGELING VAN CO-OUDERSCHAP NIET NAKOMEN OF VERANDEREN?

Je kan altijd als ouders samen of via bemiddeling de regeling aanpassen. Om juridisch in orde te zijn en zo nodig tot gedwongen uitvoering te kunnen overgaan, dient ze wel door de rechtbank bekrachtigd te worden. Je kan ook naar rechtbank stappen om de regeling aan te passen.

Ouders die zonder de toelating van de rechter inbreuken plegen op de omgangsregeling kunnen een gevangenisstraf riskeren van 8 dagen tot 1 jaar en een geldboete van 26 tot 1000 euro, er kan ook een werkstraf worden opgelegd van 46 tot 300 uur.

8.1. INLEIDING

“Ons Erfrecht dateert nog uit de tijd van Napoleon. Het erfrecht is niet meer aangepast aan de demografie van vandaag, namelijk de nieuw samengestelde gezinnen. In de tijd van Napoleon waren echtscheidingen uit den boze en kwamen er nauwelijks echtscheidingen voor. Nu heb je allerlei andere gezinsvormen en het erfrecht is dus niet mee geëvolueerd”,

“Degenen die een nieuwe relatie aangaan en een nieuw samengesteld gezin vormen, vinden dat kinderen geen reservatair gedeelte meer zouden moeten krijgen, anderen vinden dan weer van wel. Vandaag de dag is het nog altijd zo dat kinderen recht hebben op een voorbehouden deel van de nalatenschap van de ouder.

8.2. OVER WELK GEDEELTE VAN DE ERFENIS KAN JE VRIJ BESCHIKKEN?

Wie geen kinderen, ascendenten (ouders, grootouders) of echtgeno(o)t(e) heeft kan over alles vrij beschikken.

Heeft men kinderen dan is $1/2$ voorbehouden als men 1 kind heeft, $2/3$ als men 2 kinderen heeft en $3/4$ als men 3 of meer kinderen heeft. Dat wil zeggen dat men in die gevallen respectievelijk slechts over $1/2$, $1/3$, of $1/4$ volledig vrij kan beschikken. Dit laatste noemt men het beschikbare gedeelte.

Als er geen kinderen zijn maar nog wel ascendenten dan is voor de moederlijke als voor de vaderlijke lijn $1/4$ voorbehouden en dus onvervreemdbaar.

Let wel op: onder erfenis dient alleen verstaan te worden datgene wat eigendom is van de

persoon die overlijdt (erflater). Al wat bijvoorbeeld gemeenschappelijk bezit is, is voor de helft van de overlevende echtgenoot. Het is zijn eigendomsdeel en komt dus niet in de erfenis terecht.

Tijdens het leven kan men ook een schenking doen. Wel verandert dit niets aan de grootte van wat men kan geven. Ook hier zal men rekening moeten houden met het ‘beschikbare’ gedeelte. Is dit overschreden dan zal dit later door de erfgenamen met een voorbehouden gedeelte kunnen teruggevorderd worden. (men noemt dit ‘inkorting’)

8.3.. WAT INDIEN HET VOORBEHOUDEN DEEL WORDT AANGETAST?

Wanneer je minder krijgt dan waarop je als reservataire erfgenaam recht hebt, kan je beroep doen op het **recht van inkorting**. Dit recht geeft de mogelijkheid aan de reservataire erfgenaam om hetgeen wat hij misloopt terug te vorderen van de niet reservataire erfgenamen.

Voorbeeld recht van inkorting:

Steven is enig kind van weduwnaar Frans. Frans komt te overlijden, de nalatenschap valt dus open en bedraagt 100.000 euro. Als gevolg van het wettelijk erfrecht heeft Steven, gezien hij enig kind is, recht op *de helft* van de nalatenschap, dus 50.000 euro. Frans bepaalde echter in zijn testament dat zijn tante 75.000 euro erft. Hierdoor wordt het voorbehouden deel van Steven aangetast aangezien hij slechts 25.000 euro zou erven. Steven kan hierdoor beroep doen op het recht van inkorting om 25.000 euro van zijn tante terug te vorderen zodat hij toch zijn reservatair deel van 50.000 euro krijgt.

Belangrijk is het te weten dat er een strekking bestaat om het reservatair deel te beperken. Sommigen zijn zelfs voorstander om het helemaal af te schaffen. Verwacht kan worden dat binnen kort het reservatair gedeelte hoogstens nog de helft zal bedragen ook als er meerdere kinderen zijn.

8.4. EEN TESTAMENT OPMAKEN?

Bij **testament** kan iedereen een gedeelte van zijn vermogen toekennen aan wie hij wil en dit voor het ogenblik dat hij of zij zal komen te overlijden. Datgene waarover hij vrij kan beschikken is echter niet onbeperkt. (Zie 8.2 en 8.3))

Bovendien zal men als men alleen maar een gewone derde is (zoals in het geval van feitelijk samenwonen) moeten rekening houden met een behoorlijk percentage erfenisrechten.

Een testament opmaken kan je op 3 manieren doen: 1. Je kan het door de notaris laten

opmaken op jouw aanwijzingen. 2. je kan een testament zelf schrijven dagtekenen en ondertekenen en het daarna bij de notaris neerleggen (waardoor het zeker niet kan vernietigd worden), en 3. je kan het eigenhandig schrijven (niet intikken dus), de datum eraan toevoegen wanneer je het opmaakte en het ondertekenen. Je moet dan wel de beste plaats vinden om het te bewaren.

De drie soorten testament hebben even veel waarde met dien verstande dat alleen het laatst gemaakte geldig is. Vandaar dat het toevoegen van de datum zo belangrijk is.

De partners kunnen elkaar begunstigen via een testament. Opmerking hierbij is wel dat dit testament enkel uitwerking heeft op het ogenblik van overlijden en dat je enkel het beschikbaar gedeelte kan wegschenken via testament.

8.5. EEN SCHENKING DOEN?

De schenking bij leven via notariële of onderhandse akte en de handgift, zijn schenkingen waarbij de schenker bij leven een deel van zijn goederen zonder daarvoor een vergoeding te krijgen, geeft aan iemand anders. Wanneer de schenker evenwel binnen de 3 jaar na de

schenking komt te overlijden, moeten er op de geschonken goederen toch nog successierechten betaald worden, tenzij bij een notariële schenking. Na de drie jaar niet meer.

De schenking bij huwelijkscontract is een schenking die gebeurt in het huwelijkscontract en waarbij de beide partners de wens uiten dat bij overlijden van één van hen gans het vermogen toekomt aan de langstlevende van hen. Met betrekking tot deze soort schenking moet geen verantwoording worden afgelegd aan de kinderen zolang zij leven.

De schenking buiten erfdeel is de schenking waarbij de schenker de bedoeling heeft om de begiftigde-erfgenaam reeds tijdens zijn leven en op definitieve wijze een extraatje te gunnen, bovenop het normaal erfdeel dat de begunstigde later bij het overlijden van de schenker nog zal krijgen. **Deze schenking moet binnen de perken van het beschikbaar deel blijven.** Wanneer dit niet het geval is kunnen de erfgenamen die een voorbehouden deel hebben, de inkorting vragen.

De schenking als voorschot op het erfdeel is de schenking waarbij de schenker niet de bedoeling heeft de begiftigde meer te geven dan zijn andere erfgenamen. Hij ziet de schenking louter als een voorschot op het erfdeel van de betrokken begunstigde. (zie ook eerder 6.14)

8.6. VALKUILEN IN VERBAND MET HET ERFRECHT BIJ NIEUW SAMENGESTELDE GEZINNEN?

De samenstelling van de nalatenschap. Het is niet altijd zo eenvoudig om te weten wat wél en wat niet tot de nalatenschap van de overleden behoort. Zo moet eerst rekening gehouden worden met het huwelijksvermogensstelsel van de overledene. Ook hier weer stelt dit geen probleem als de nieuwe partners gehuwd zijn. Er stelt zich vooral een probleem als vereffening – verdeling van de overledene met zijn vroegere partner nog niet is afgerond, of als hun huwelijksvermogensstelsel nog niet verdeeld is. In dit geval is het aangewezen tijdig te voorzien in een schenking of testament.

Erfgenamen met een voorbehouden gedeelte hierover lees je meer onder 8.2.

De omzetting van het vruchtgebruik. De kinderen uit een vorig huwelijk kunnen niet gedwongen worden in onverdeeldheid te blijven. Ze kunnen dus altijd de omzetting vragen van wat je in vruchtgebruik kreeg met uitzondering van de gezinswoning en de huisraad. Dit laatste als je minstens wettelijk samenwoonde.

De grootste valkuil is zeker dat ‘de liefde te blind is’ en men zich onvoldoende informeert vooraleer men gaat samenwonen. **Ook al is de ene situatie moeilijker dan de andere, het is altijd mogelijk de best denkbare oplossing te vinden als men zich bezint voor men begint.**

8.7. WAT ERF IK ALS MIJN PARTNER KOMT TE OVERLIJDEN?

Als je gehuwd was of wettelijk samenwoonde met de overledene erf je als langstlevende partner.

Ben je gehuwd en de overledene heeft eigen kinderen, dan erf je in principe het vruchtgebruik van heel de nalatenschap. Als de overledene geen eigen kinderen heeft, erf je de volle eigendom van het gemeenschappelijke vermogen en het vruchtgebruik van de eigen goederen van de overledene of van heel de nalatenschap als er geen gemeenschappelijk vermogen is.

Indien je wettelijk samenwonend bent, erf je het vruchtgebruik van het deel van de overledene in de gezinswoning en de inboedel ervan of het recht op het huurcontract als de partners huurden.

Indien je feitelijk samenwonend bent, erf je niets als er niets werd geregeld in een testament. Was het huis eigendom van de overleden partner, dan gaat de eigendom naar zijn/haar kinderen of andere familieleden.

8.8. WAT ERVEN MIJN EIGEN KINDEREN ALS IK KOM TE OVERLIJDEN?

Wat de gezinswoning en huisraad betreft. Als de overledene een partner achterlaat met wie hij/zij getrouwd was of wettelijk samenwoonde, dan erft het eigen kind alleen de blote eigendom hiervan. Een pluskind erft niets van de gezinswoning.

Bij wettelijke samenleving kan de ouder dat vruchtgebruik van zijn partner door een testament ontnemen ten voordele van zijn kinderen.

Wat de rest van de nalatenschap betreft erven de kinderen als de ouder gehuwd is de naakte eigendom, als de ouder niet gehuwd erven ze al de rest in volle eigendom.

8.9. KAN MIJN PLUSKIND VAN MIJ ERVEN ZOALS MIJN EIGEN KIND(DEREN)?

Ja, als je dat zelf wil. Anders dan je eigen kind, zal je pluskind niet automatisch van je erven. Zelfs al ben je getrouwd met de ouder van het kind, dan nog is er geen automatisch erfrecht

voor je stiefkind. Je moet er een testament voor opmaken waarbij je het pluskind begunstigt in je erfenis.

Hierbij kan je volledig beschikken over het beschikbare gedeelte; dat is wat er overblijft na de verdeling van de reservataire (voorbehouden) delen.

8.10. IK HEB KINDEREN UIT TWEE HUWELIJKEN, HEBBEN ZE GELIJKE ERFRECHTEN?

Elk eigen kind uit een huwelijk of dat je officieel erkent, heeft dezelfde erfrechten. Er is geen verschil tussen kinderen van verschillende huwelijken en/of verschillende relaties. **Zodra iemand juridisch je kind is**, geniet dit kind dezelfde erfrechten als je andere kinderen .

8.11. KAN IK MIJN EIGEN KINDEREN ONTERVEN TEN VOORDELE VAN MIJN PLUSKINDEREN?

Neen, dat is niet mogelijk. Je eigen kinderen zijn beschermde erfgenamen. Je kunt ze dus niet onterven. Ze hebben steeds recht op een minimaal (voorbehouden) deel van je erfenis. Je zal steeds rekening met hen moeten houden bij de regeling van je erfenis, ook al heb je al jaren geen contact meer met hen en/of heb je er een erg slechte relatie mee.

Via een testament kan je uiteraard wel zorgen dat je eigen kinderen slechts het minimum deel krijgen waarop ze recht hebben. Je kan ook stiefouderadoptie overwegen, hierbij

verwijzen we naar de rubriek stiefouderadoptie. (zie 12)

Anders dan je eigen kinderen zijn je stiefkinderen geen beschermde erfgenamen.

8.12. IK HEB ZOWEL EEN BROER / ZUS / HALFBROER/ HALFZUS. WIE ERFT WAT?

Als je zelf kinderen hebt op het ogenblik dat je overlijdt, zal je erfenis naar je kinderen gaan en erven je broer en/of zus in principe niets. Evenmin als je halfbroer en/of halfzus, tenzij je eventueel iets hebt geregeld in hun voordeel.

Als je geen kinderen nalaat, zal je halfbroer en/of halfzus samen met je eventuele volle broers/zussen wel in aanmerking komen als erfgenaam. Als je niet alleen volle broers/zussen nalaat, maar ook halfbroers/halfzussen, zal je erfenis verdeeld worden via de kleine splitsing.

De ene helft van je erfenis wordt toegewezen aan de erfgenamen van vaderskant en de andere helft aan de erfgenamen van moederskant. Je volle broers/zussen zullen erven via de beide kanten. Je halfbroers/halfzussen zullen slechts via één van beide kanten erven.

8.13. KAN IK ERVEN VAN MIJN STIEFZUS/STIEFBROER ?

Dit is zeker mogelijk, maar alleen als je stiefzus/stiefbroer daar zelf het initiatief voor neemt, bijvoorbeeld door je een deel van haar/zijn erfenis toe te wijzen in haar/zijn testament. Zo niet, dan zal je niets van haar/hem erven. Er is immers geen familieband tussen plusbroers en pluszussen.

8.14. ZIJN PLUSKINDEREN NOG STEEDS FISCAAL BENADEELD BIJ EEN SCHENKING?

Pluskinderen worden niet meer benadeeld bij schenkingen. Zij worden gelijkgeschakeld met natuurlijke kinderen voor de schenkingsrechten. Een schenking tussen plusouder en pluskind wordt gelijkgesteld met een schenking in rechte lijn.

Deze regel is ingegaan vanaf 17 januari 2014 en hierbij betalen pluskinderen dezelfde schenkingsrechten als natuurlijke kinderen op een schenking van hun plusouder.. Hoeveel dat is, hangt af van wat er geschonken wordt.

Bij schenking van roerende goederen, zoals geld, betalen kinderen 3 procent schenkingsrechten. Vroeger betaalden pluskinderen 7 procent bij de schenking van roerende goederen.

De schenking van een vastgoed hangt af van de waarde van het vastgoed en de verwantschap. De tarieven schommelen tussen 3 en 30 procent, terwijl die in vergelijking met vroeger voor de pluskinderen tussen 30 en 80 procent waren.

8.15. BETALEN PLUSKINDEREN MEER SUCCESSIERECHTEN BIJ DE NALATENSCHAP VAN HUN PLUSOUDER?

Vroeger werden weinig pluskinderen in een testament opgenomen omwille van de hoge successierechten die betaald moesten worden. Pluskinderen werden beschouwd als vreemden waardoor de successierechten veel hoger waren dan nu.

Vandaag de dag beschouwt men in termen van successierechten de pluskinderen als 'eigen kinderen' en betalen ze evenveel successierechten als kinderen in rechte lijn.

De plusouder wordt gelijkgesteld met de persoon die gedurende minstens één jaar wettelijk of gewoon samenwoonde met de overledene. Plusouder en pluskind erven niet automatisch van elkaar, daar is nog altijd een testament voor nodig. Dat geldt ook voor wettelijk of feitelijk samenwonenden.

8.16. TIPS OM GELDPROBLEMEN IN EEN NIEUW SAMENGESTELD GEZIN TE VERMIJDEN

Stel een duidelijk testament op: het kan soms erg complex worden als er maar één biologische ouder is in een gezin. Tegenwoordig kan je jouw pluskinderen ook laten erven via testament zonder dat ze daarop zware erfenisrechten zullen moeten betalen.

Open verschillende rekeningen: het beste is om een gemeenschappelijke rekening te openen om de meeste huishoudelijke kosten, zoals elektriciteit of gemeenschappelijke boodschappen mee te betalen.

Ook het openen van een aparte rekening voor jouw eigen kinderen is een goed idee. Daarmee betaal je de uitgaven specifiek voor hen bedoeld.

Herbekijk jouw pensioenregeling: het is een goed idee om uit te zoeken of er iets verandert aan jouw pensioen wanneer een gezin verandert van samenstelling

Stel een realistisch, gedetailleerd familiebudget op.

HOOFDSTUK 3 : RONDOM HET KIND

9.1. INLEIDING

“Wat vind je van het co-ouderschap?’ heeft mijn vader me eens gevraagd toen ik klein was. Ik durfde toen niet te antwoorden. Anders had ik gezegd: ‘Ik vind het niet leuk.’ Ik voelde me alleen thuis bij mijn moeder, waar mijn knuffel was.

Nu vindt hij me ondankbaar omdat ik onlangs vertelde dat ik nooit gelukkig ben geweest met co-ouderschap. Ik heb hun keuze altijd egoïstisch gevonden. Ze zeggen dat ze het beste voor hun kinderen hebben gekozen, maar ze hebben er toch vooral voor gezorgd dat zij de regeling hadden die zij wilden. Het kind zal wel verhuizen en zich aanpassen. Oude bomen verplant men niet.

Ik had bij de scheiding voor één van beiden willen kiezen. Misschien had ik dan één ouder wat minder gezien, maar dan had ik niet in twee werelden moeten opgroeien. Ik telde af, hoopte dat ik op mijn twaalfde mocht kiezen. Dat mocht niet. Nu ben ik achttien en is het te laat. Nu kijk ik uit naar mijn eigen huis. Dat is mijn bevrijding, dat wordt mijn thuis.”

Deze getuigenis toont ons de impact van de verblijfplaats op het kind en waarom het zo belangrijk is om een beslissing te nemen in het belang van het kind (Willems, Appeldoorn, & Goyens, 2013).

9.2. WAT ZEGT DE WET OVER DE VERBLIJFPLAATS VAN HET KIND?

Wanneer ouders uit elkaar gaan, geeft de wet de voorkeur **aan hen** om de verblijfplaats van het kind te bepalen. Hiervoor kunnen de ouders ook beroep doen op een bemiddelaar.

Dit akkoord over de huisvesting kunnen zij dan voorleggen aan de rechtbank en die zal dit akkoord onderzoeken, rekening houdend met het belang van het kind. Wanneer geoordeeld wordt dat het akkoord niet strijdig is met het belang van het kind, zal de rechtbank deze overeenkomst homologeren of bekrachtigen.

Als de ouders geen akkoord bereiken dan wordt het geschil voorgelegd aan de rechtbank en die zal de huisvesting vastleggen. Sinds 2006 geeft de wet **de voorkeur** aan de gelijkmatige verdeling van de huisvesting onder de twee ouders (Twee huizen). De rechtbank kan echter wel oordelen dat een gelijkmatige verdeling niet de meest geschikte oplossing is en kan de huisvesting ongelijk verdelen.

Het is dan ook de rechtbank die de plaats zal bepalen waar het kind in het bevolkingsregister wordt ingeschreven als hebbende zijn hoofdverblijfplaats. De relevante bepalingen vind je terug in artikel 374, §1, lid 5 en artikel 374, § 2 van het Burgerlijk Wetboek.

9.3. WELKE MOGELIJKHEDEN ZIJN ER OMTRENT DE VERBLIJFPLAATS VAN HET KIND ?

Bij het bepalen van de verblijfplaats van het kind hebben de ouders twee keuzes

Verblijfsco-ouderschap

Hierbij verblijft het kind (ongeveer) evenveel bij elke ouder. Deze verblijfsregeling kan echter veel verschillende vormen aannemen, zoals (halve) week- (halve) week, maand - maand enz.

Hoofdverblijf bij één ouder

Hierbij verblijft het kind (veel) meer bij de ene ouder dan bij de andere. Ook hier hebben de ouders of de rechter veel keuzes bij het opstellen van de verblijfsregeling, zoals week-weekend, schoolperiode-vakantieperiode enz.

9.4. WAT ALS ÉÉN VAN DE OUDERS IN HET BUITENLAND WOONT?

Verblijfsco-ouderschap is onmogelijk wanneer de ouders ver van elkaar wonen. Ook zijn er andere omstandigheden waarbij dit de voorkeur kan krijgen. In dit geval zal het kind zijn hoofdverblijf hebben bij één ouder en zal de andere ouder omgangsrecht hebben. Veelal is dit om de veertien dagen een weekend en eventueel een dag in de week.

Deze regeling wordt altijd in het belang van het kind genomen, rekening houdend met de school, de wensen van het kind, hobby's, enz. De meest geschikte oplossing kan dus zijn dat het kind tijdens het schooljaar hoofdzakelijk bij de ene ouder verblijft en tijdens de schoolvakanties vooral dan de andere ouder opzoekt

10.1 INLEIDING

Een domicilieadres is de plaats waar je in de burgerlijke stand bent ingeschreven. Deze inschrijving brengt tal van voordelen met zich mee. Een kind kan echter maar één domicilieadres hebben en bij een scheiding zitten ouders met veel vragen.

10.2. WAT BETEKENT DOMICILIE?

Een domicilie is het officiële adres waar het kind in het bevolkingsregister is ingeschreven en deze inschrijving gebeurt op basis van de hoofdverblijfplaats van het kind. Artikel 108 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt dat een niet-ontvoogde minderjarige zijn hoofdverblijfplaats in de gezamenlijke verblijfplaats van zijn ouders heeft.

Wanneer de ouders van het kind niet langer samenwonen, kan dit voor problemen zorgen want in België kan een persoon maar één domicilieadres hebben. Indien het kind een hoofdverblijfplaats heeft bij één ouder, wordt dit ook zijn domicilieadres.

Maar wanneer er verblijfsco-ouderschap is, kan het domicilieadres niet zo gemakkelijk worden bepaald. Om dit officieel adres vast te leggen, zijn er twee opties:

De ouders kunnen onderling afspreken bij wie het kind gedomicilieerd zal zijn. Dit akkoord gaat gepaard met de bespreking van de huisvesting van het kind.

Bij gebreke aan akkoord, bepaalt de rechter de plaats waar het kind in het bevolkingsregister wordt ingeschreven. Deze beslissing is belangrijk want ze heeft heel wat juridische gevolgen.

De kans is groot (regeerakkoord) dat tijdens de huidige legislatuur hieraan zal gesleuteld worden en zou er een tweede verblijfsregister komen waarin ook het adres van de andere co-ouder staat ingeschreven. Dit zou een gevoelige verbetering in heel wat omstandigheden betekenen.

10.3. WANNEER IS EEN KIND FISCAAL TEN LASTE?

Een kind is fiscaal ten laste wanneer het op 1 januari van het aanslagjaar deel uitmaakt van het gezin en zijn netto belastbaar inkomen een bepaalde grens niet overschrijdt.

Bij gescheiden ouders zijn er twee mogelijkheden

Het kind is fiscaal ten laste van de ouder bij wie het op 1 januari van het aanslagjaar gedomicilieerd is.

Als co-ouderschap wordt toegepast en deze regeling opgelegd werd door de rechter, dan wordt er fiscaal co-ouderschap toegepast. Hierbij worden de financiële gevolgen onder beide ouders verdeeld. Aan deze regeling zijn wel twee voorwaarden verbonden.

Ten eerste moet de huisvesting van het kind gelijk verdeeld worden onder de vader en de moeder. Ten tweede mag geen enkele ouder de kinderalimentatie aftrekken van zijn belastbaar inkomen.

De laatste jaren werd moeite gedaan om deze ongelijkheid tussen het domicilieadres en het secundaire adres weg te werken. Het fiscaal co-ouderschap dat sinds het aanslagjaar 2008 werd ingevoerd, biedt een oplossing voor de personenbelasting. Er blijven echter nog veel andere voordelen over die niet kunnen opgesplitst worden. Een oplossing zou de dubbele domiciliëring of co-ouderschapspasjes kunnen zijn.

10.4. FINANCIËLE GEVOLGEN NAARGELANG HET VERBLIJFSTELSEL EN DE DOMICILIËRING?

Bij co-ouderschap blijft de situatie van **de kinderbijslag** onveranderd en wordt deze verder betaald aan de moeder. Als één van beide ouders alleen het ouderlijk gezag heeft, wordt de kinderbijslag betaald aan de ouder bij wie het kind woont, door het kinderbijslagfonds van die ouder.

Wanneer een ouder een kind ten laste heeft, kan deze **een belastingvoordeel** krijgen. Dit belastingvoordeel bestaat uit een verhoging van de belastingvrije som en wordt verhoogd volgens het aantal kinderen.

De ouder kan 45% van de uitgaven van **de kinderopvang** inbrengen in de belastingaangifte. Er geldt wel een maximum van 11,20 euro per dag. Om van deze inbreng te kunnen genieten, moet je aan volgende voorwaarden voldoen:

- Het kind moet jonger zijn dan 12 jaar. Voor kinderen met een handicap wordt de leeftijd opgetrokken tot 18 jaar;
- Het kind moet fiscaal ten laste zijn;
- Er moet een bewijs geleverd worden van de gemaakte kosten;
- De opvang vindt plaats buiten de normale schooluren of het kind gaat nog niet naar de kleuterschool. Ook jeugdwerk wordt als opvang beschouwd. Bovendien kan je op een verhoging van de belastingvrije som rekenen wanneer je zelf de opvang van kinderen jonger dan 3 jaar verzorgt.

De ouder die **alimentatie** betaalt, kan 80 % van de kosten aftrekken van het netto belastbaar inkomen. Er moet wel een bewijs van de kosten worden voorgelegd.

De **onroerende voorheffing** is een belasting die elke eigenaar van een woning of grond moet betalen en die berekend wordt op basis van het kadastraal inkomen. Personen met ten minste twee kinderen ten laste, kunnen een vermindering krijgen op dat kadastraal inkomen. Deze vermindering loopt op naargelang het aantal kinderen en kan regionaal verschillen.

Ouders met ten minste drie kinderen, genieten van een hogere belastingaftrek bij een **hypothecaire lening** voor de eigen en enige woning gedurende een periode van tien jaar.

Heel wat diensten bieden **kortingen** aan als kinderen gedomicilieerd zijn in hun gemeente of stad. Zo bestaan er kortingen op lidgeld van verenigingen, kortingen voor grote gezinnen, vermindering bij zwemabonnementen enz.

10.5. EN WAT MET DE SCHOOLKEUZE

De schoolkeuze heeft niets te maken met het domicilie van het kind. Eerder zal de plaats waar het kind zijn voornaamste verblijfplaats heeft invloed moeten hebben op deze keuze. Uiteraard zullen voornaamste verblijfplaats en domicilie vaak samenvallen.

Het zijn de ouders die verondersteld worden hun ouderlijk gezag gezamenlijk uit te oefenen die samen de schoolkeuze zullen bepalen, ook wanneer zij niet langer samenwonen. Elke

ouder afzonderlijk wordt voor derden verondersteld te handelen met instemming van de andere ouder.

Enkel wanneer de rechtbank beslist heeft dat één van de ouders exclusief het ouderlijk gezag krijgt, heeft deze ouder het alleenrecht te beslissen over de opvoeding van het kind. Deze regel is ook van toepassing bij de schoolkeuze.

Van zodra de kinderen de leeftijd van 12 jaar hebben bereikt, is het aangeraden dat de beslissing van de ouders zou genomen worden in overleg met het kind. Immers is dit de leeftijd waarop de wet de Jeugdrechter verplicht het kind te horen.

Indien de ouders niet tot een overeenkomst komen, kunnen ze beroep doen op een ouderschapsbemiddelaar (dit is een derde onafhankelijke persoon die bemiddelt in het maken van keuzes en beslissingen door de ouders).

Kinderen kunnen op hun beurt beroep doen op het CLB (Centrum voor Leerlingenbegeleiding).

Een school mag veronderstellen dat een ouder die een kind inschrijft, de instemming van de andere ouder heeft. Indien de school kennis heeft van enige onenigheid, mag men de inschrijving niet aanvaarden alvorens het akkoord te krijgen van beiden ouders.

Wanneer één van de ouders niet akkoord gaat met de inschrijving, zal deze zich moeten wenden tot de jeugd- en familierechtbank. Het kind zal ingeschreven blijven op de betrokken school, tot er een beslissing valt bij de rechter. Deze zal bij zijn beslissing rekening houden met onder meer:

- de afstand tussen de verblijfplaats van het kind en de school,
- de taal die het kind gewoonlijk spreekt,
- de eerder gemaakte afspraken tussen de ouders over de schoolkeuze,
- het belang van het kind.

De beslissing van de rechter zal door de ouders en de school gevolgd moeten worden.

10.6. DE STUDIEKEUZE?

Als een kind een belangrijke beslissing wil nemen in verband met mijn studiekeuze staat het voor een moeilijke opgave als één van zijn ouders het er niet mee eens is.

De beste oplossing is hiervoor is te praten met zijn / haar ouders. Het kind zal dus moeten proberen zijn ouders te overtuigen dat zijn/haar keuze de juiste keuze is. Soms gebeurt het dat er bij de scheiding is vastgelegd welke ouder over de schoolkeuze beslist. Als dat net de persoon is die niet akkoord gaat met de keuze van het kind dan zal het toch moeten proberen om deze ouder te overtuigen.

Indien de jongere dit niet alleen kan, is het wellicht best dit ook te bespreken met een persoon die hij/zij vertrouwt. In dit geval zou dat iemand van de school kunnen zijn (een

leerkracht, een CLB -medewerker, enz.) die hij/zij goed kent en die achter de studiekeuze staat.

Het alternatief, indien er geen oplossing gevonden wordt, is beroep te doen op een bemiddelaar of beroep te doen op de jeugdrechter.,

10.7. OUDERCONTACT OP SCHOOL

Er wordt gesteld dat scholen een informatieverplichting hebben ten opzichte van de ouders. Wanneer een kind opgroeit volgens een co-ouderschapsregeling dan zijn de scholen verplicht de informatie bekend te maken aan de beide ouders van het kind.

Dit houdt onder meer in dat scholen brieven, informatie over oudercontacten, schoolresultaten en andere belangrijke zaken die te maken hebben met de werking van de school moeten doorspelen **aan beide ouders**. Enkel de schoolagenda wordt om praktische redenen niet dubbel bijgehouden.

De school mag niet ingaan op provocaties van de ene ouder ten opzichte van de andere. Zo mag de school niet ingaan op de vraag van de ene ouder om informatie achter te houden voor de andere ouder.

10.8. OP REIS MET DE KINDEREN?

Wanneer je als gescheiden ouder samen met je kinderen op reis wilt gaan, dan heb je de identiteitspapieren van jouw kinderen nodig. Het kan nu eenmaal voorvallen dat de andere

ouder weigert de identiteitspapieren ter beschikking te stellen aan de ouder die op reis wil gaan met zijn/haar kind. Dan heb je de mogelijkheid om bij het gemeente- of stadshuis een duplicaat aan te vragen van de identiteitspapieren van het kind.

Aan de andere kant kan de gemeente weigeren deze papieren ter beschikking te stellen omdat het kind niet bij deze ouder is gedomicilieerd. Deze ouder kan dan een **procedure opstarten in kort geding** (= vlugge procedure) om alsnog deze papieren ter beschikking te krijgen.

Hou er rekening mee dat wanneer je op reis wilt gaan met jouw kind je niet verplicht bent een reistoelating te vragen aan de andere biologische ouder **wanneer het kind bij jou gedomicilieerd** is. Je bent dit ook niet verplicht wanneer het land van bestemming deze toelating vraagt. Het is echter wel aangeraden om de toestemming schriftelijk te verkrijgen om eventuele problemen te vermijden.

Wanneer het kind niet gedomicilieerd is bij jou dan moet je toestemming vragen aan de andere ouder om met het kind op reis te mogen gaan.

11.1. INLEIDING

Waar in een eerste relatie de partners veelal financieel op gelijke voet beginnen, is dit bij nieuw samengestelde gezinnen vaak niet het geval. De ene partner kan het door de scheiding moeilijk hebben om de eindjes aan elkaar te knopen omdat die aan de carrière van de andere voorrang gaf, terwijl de andere partner door de jaren heen een veel groter inkomen of vermogen heeft. Dit zorgt ervoor dat er in het nieuw samengesteld gezin een financieel onevenwicht kan zijn.

Rond het financiële aspect zullen er sowieso afspraken moeten worden gemaakt. Het is ook mogelijk dat je nieuwe partner nog financiële verplichtingen heeft ten aanzien van de vorige partner en/of de kinderen uit die relatie. Daardoor wordt er een stuk inkomen onbeschikbaar voor het nieuw samengesteld gezin.

11.2. HEEFT EEN OUDER EEN ONDERHOUDSP LICHT TEGEN OVER ZIJN OF HAAR KINDEREN?

Als gescheiden ouder heb je nog steeds een financiële verantwoordelijkheid tegenover je kinderen. Volgens artikel 203, §1 van het Burgerlijk Wetboek dienen ouders naar

evenredigheid van hun middelen te zorgen voor de huisvesting, het levensonderhoud, de gezondheid, het toezicht, de opvoeding, de opleiding en de ontplooiing van hun kinderen.

Deze onderhoudsverplichting geldt voor minderjarige kinderen, maar indien de opleiding nog niet voltooid is, loopt de verplichting door na de meerderjarigheid van het kind, op voorwaarde dat deze opleiding een normale voortgang kent.

11.3. HEEFT DE PLUSOUDER EEN ONDERHOUDSP LICHT TEGENOVER ZIJN / HAAR PLUSKINDEREN?

Een plusouder heeft geen rechtstreekse verplichting om zijn of haar stiefkinderen te onderhouden. Tussen een stiefouder en een kind bestaat immers geen afstammingsrelatie.

Omdat een *gehuwde* plusouder verplicht is om bij te dragen in de lasten van het huwelijk, heeft zij/hij onrechtstreeks wel een financiële verplichting ten aanzien van de stiefkinderen. Onrechtstreeks neemt de plusouder dus wel een deel van het levensonderhoud op zich.

Als de biologische ouder niet hertrouwt, maar met de nieuwe partner *wettelijk samenwoont*, geldt deze onrechtstreekse onderhoudsplicht ook. Sommige stiefouders zien er geen probleem in om financieel mee te zorgen voor de kinderen van hun partner. Anderen daarentegen vinden dat de financiële zorg voor de kinderen toekomt aan de biologische ouders

Hoe kan je de kosten voor jullie nieuwe gezin regelen? Er zijn verschillende mogelijkheden:

- Alle kosten aangaande het nieuw samengestelde gezin worden verdeeld in verhouding tot het inkomen van beide partners of in verhouding met het aantal kinderen;
- Beide partners betalen evenveel van de kosten, ongeacht de hoogte van hun inkomen;
- Alle inkomsten worden op een gemeenschappelijke rekening gezet, waarvan ook alle betalingen worden gedaan;
- Beide partners dragen bij in de kosten naargelang het hen uitkomt.

Op basis van artikel 203, §1 van het Burgerlijk Wetboek rust op de ouders de plicht om hun niet-zelfstandige kinderen levensonderhoud, opvoeding en een passende opleiding te bezorgen. Echter kunnen er andere personen gelijkgesteld worden met deze verplichting hoewel er geen afstammingsband bestaat tussen de onderhoudsgerechtigde en de onderhoudsplichtige.

Indien de plusouder gehuwd was of wettelijk samenwoonde met de biologische ouder, is de plusouder na het overlijden van de biologische ouder persoonlijk gehouden tot de

uitgebreide onderhoudsplicht van artikel 203, § 1 Burgerlijk Wetboek. De bijdrage van de plusouder, als langstlevende echtgenoot, is echter beperkt tot de materiële bijdrage in de kosten van onderhoud en opleiding.

Gezien de plusouder geen ouderlijk gezag heeft over de kinderen kan hij ook geen morele en intellectuele opvoedingsplicht hebben. De bijdrage van de stiefouder is ook beperkt tot 'hetgeen hij verkregen heeft uit de nalatenschap van de vooroverledene en van de voordelen die deze hem mocht hebben verleend bij huwelijkscontract, door schenking of bij testament'.

11.4. WIE HEEFT RECHT OP KINDERBIJSLAG?

Onder kinderbijslag wordt verstaan: "Periodieke uitkeringen dewelke uitsluitend op grond van het aantal gezinsleden en eventueel van hun leeftijd, worden toegekend". De kinderbijslag wordt dus bepaald in functie van de leeftijd van de kinderen, hun rang binnen het gezin, een eventuele handicap en het al dan niet werkloos zijn van de ouders.

De kinderbijslag komt toe aan de ouder die de kinderen ten laste heeft. Stel dat er twee kinderen zijn, waarvan één bij de moeder gedomicilieerd is en één bij de vader, dan kan elk van de ouders kinderbijslag ontvangen voor het kind dat bij hem of haar is ingeschreven. Via deze webpagina berekenen je zelf het bedrag: <http://www.rkw.be/calculator/calcNI.php#>

Volgens artikel 82, § 1 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen worden kinderen slechts ten laste beschouwd als aan volgende voorwaarden voldaan is:

- De kinderen moeten een familieband hebben met de belastingplichtige of kinderen zijn die hij/zij opvoedt;
- Het kind moet deel uitmaken van het gezin op 1 januari;
- Het kind mag niet bezoldigd worden door de ouder;
- In het inkomstenjaar mag het kind persoonlijk geen of weinig bestaansmiddelen hebben genoten.

Het bestaan van een nieuw samengesteld gezin moet niet gemeld worden voor de aanpassing van de kinderbijslag. Wanneer er een adreswijziging geregistreerd wordt op het gemeentehuis, wordt jouw kinderbijslagfonds binnen de maand automatisch op de hoogte gebracht. Je ontvangt vervolgens een brief met alle informatie over de gevolgen voor de kinderbijslag en welke stappen je eventueel moet ondernemen.

Kinderbijslag bij gehuwden

Ouders die trouwen of hertrouwen kunnen kinderbijslag aanvragen voor hun eigen kinderen, hun gemeenschappelijke kinderen en elkaars kinderen. De kinderen van het gezin worden gegroepeerd. Met groeperen bedoelt men alle kinderen samenbrengen in één groep en een rang geven volgens leeftijd. Hoe groter de groep, hoe voordeliger het totaalbedrag .

Voorbeeld groepering:

Annelies heeft een dochttertje Illy (9) uit een vorige relatie. Haar nieuwe vriend Bob heeft een zoon Jesse (13). Beiden zijn gerechtigd en ontvangen de kinderbijslag. Annelies ontvangt 101,89 euro kinderbijslag voor Illy. Bob ontvangt 109,79 euro voor Jesse. Wanneer ze samen een gezin vormen, kunnen de kinderen gegroepeerd worden. Zo ontvangt Bob voor Jesse (1ste rang) 109,79 euro en Annelies voor Illy 190,70 euro (2de rang).

Kinderbijslag bij samenwonenden

Als twee of meer personen op hetzelfde adres wonen en geen bloed- of aanverwanten zijn van elkaar tot en met de derde graad en verklaren elk financieel of op een andere manier bij te dragen in het huishouden, spreekt men van een *feitelijk gezin*. Voor de kinderbijslag is deze situatie gelijkgesteld aan trouwen of hertrouwen.

11.5. OVER DE ALIMENTATIE?

De alimentatie of onderhoudsuitkering is hetgeen dat door een alimentatieplichtige op grond van de wet, een natuurlijke verbintenis of een overeenkomst aan een alimentatiegerechtigde verschafft moet worden opdat deze laatste in zijn levensbehoeften kan voorzien.

De alimentatieverplichting houdt dus in de eerste plaats een verplichting in, de plicht om aan een ander iets te betalen. Ten tweede moet er een zekere band bestaan tussen de onderhoudsplichtige en de onderhoudsgerechtigde. Ten derde dient er een financiële behoefte te bestaan in hoofde van de onderhoudsgerechtigde.

Een laatste voorwaarde is dat de onderhoudsplichtige over voldoende draagkracht dient te beschikken om in het onderhoud te voorzien, met andere woorden moet hij/zij voldoende vermogend zijn om aan de onderhoudsverplichting te kunnen voldoen.

Er dient ook opgemerkt dat er sprake kan zijn van alimentatie voor de kinderen en alimentatie voor de ex-echtgeno(o)t(e). Deze laatste kan eerder, maar zal ten laatste verdwijnen nadat sinds de scheiding het aantal jaren verlopen is dat het huwelijk geduurd heeft.

De alimentatie voor de kinderen loopt door zolang zij 'ten laste' zijn. Dat is minstens tot hun meerderjarigheid maar wordt verlengd met een redelijke studieduur van hogere studies en kan zelfs verlengd worden nadat ze een hoger diploma behaald hebben en bijvoorbeeld nog

een specialisatiejaar willen volgen.

11.6. HOE WORDT DE BEREKENING VAN DE ALIMENTATIE GEREGELD?

Indien de ouders er niet in slagen zelf een akkoord te vinden, of via bemiddeling dient de rechter tussen te komen. Logischerwijze behoort dit tot de bevoegdheid van de jeugd- en familierechtbank.

De mate waarin een rechterlijke beslissing bij het bepalen van een onderhoudsbijdrage voor het kind wordt gemotiveerd, wordt bepaald door enkele criteria bepaald in artikel 1321 van het Gerechtelijk Wetboek, zoals gewijzigd door de wet van 19 maart 2010. We bekijken ze één voor één.

Middelen van de ouders

In eerste instantie moeten de aard en het bedrag van de middelen van de ouders worden vermeld). Deze middelen dienen op een ruime wijze te worden omschreven.

Zo worden de beroepsinkomsten van beide ouders als middelen gezien. Met de lasten van beide ouders wordt er in de wet geen rekening gehouden, echter krijgen de rechters wel de mogelijkheid om rekening te houden met kosten zoals huurgelden of afbetalingen van een lening. Deze kunnen vervolgens afgetrokken worden, om zo de werkelijke netto draagkracht te bepalen.

Gewone kosten

Hiermee bedoelt men : 'Alle gebruikelijke kosten met betrekking tot het dagdagelijkse onderhoud van het kind'.

Buitengewone kosten

Voor de buitengewone kosten wordt de verdeling afzonderlijk bepaald. Meestal wordt in de praktijk ook hiervoor een 50/50-verdeling vastgelegd.

Onder deze buitengewone kosten dien je te verstaan: 'Uitzonderlijke, noodzakelijke of onvoorzienbare uitgaven die voortvloeien uit toevallige of ongewone gebeurtenissen en die het gebruikelijke budget voor het dagelijks onderhoud van het kind overschrijdt'. Voorbeelden hiervan zijn medische kosten (bv. een bril), schoolkosten (bv. bosklassen) en culturele kosten (bv. een sportkamp).

Verblijfsregeling

De hoogte van de onderhoudsbijdrage wordt vervolgens gekoppeld aan de verblijfsregeling. Zo moet er bij co-ouderschap geen vaste onderhoudsbijdrage betaald worden door de ene

ouder aan de ander.

Een veel voorkomend aspect bij co-ouderschap, is de **kindrekening**. De wet van 19 maart 2010 geeft de mogelijkheid een kindrekening te openen op verzoek van één van de ouders. Voordien was deze soort rekening reeds in gebruik, maar dit heeft dus nu ook een juridische basis. Op deze kindrekening storten beide ouders in principe evenveel om in de behoeften van hun gemeenschappelijk(e) kind(eren) te voorzien.

Beide ouders kunnen echter ook in overeenstemming bepalen dat ze beiden zullen storten naar evenredigheid van hun inkomen. Zij maken hierover dan in twee exemplaren een schriftelijke overeenkomst die zij beiden ondertekenen. Ook kan de rechter tussenkomen en de volgende aspecten bepalen tot bevordering van een objectieve berekening van de door de ouders te betalen onderhoudsbijdragen voor hun kinderen:

- De bijdrage van de ouders in de kosten bedoeld in artikel 203, §1, alsook de sociale voordelen die aan het kind toekomen die op deze rekening gestort dienen te worden;
- Het maandelijks tijdstip waarop deze bijdragen en sociale voordelen gestort dienen te worden;
- De wijze waarop men de gestorte sommen kan gebruiken;
- De kosten die betaald worden met deze gelden;
- De organisatie van het toezicht op de uitgaven;
- De manier waarop tekorten aangevuld zullen worden;
- De bestemming van de overschotten die op deze rekening gestort worden.

Kinderbijslag en andere fiscale voordelen

Ten laatste wordt er ook rekening gehouden met de kinderbijslag en de fiscale impact. Beiden, de kinderbijslag en de fiscale impact van zowel de betaling als de ontvangst van de onderhoudsbijdrage, moeten expliciet vermeld én in rekening gebracht worden.

De fiscale impact hangt af van de kinderen ten laste. Ouders met een kind ten laste genieten een fiscaal voordeel. Het basisbedrag van de belastingvrije som wordt verhoogd. Ouders die kiezen voor een gelijkmatige verdeling van het verblijf van het kind kunnen opteren voor fiscaal co-ouderschap.

Door fiscaal co-ouderschap worden de kinderen nu voor de helft fiscaal ten laste genomen door de moeder en voor de andere helft door hun vader, zodat beide ouders voor een stuk genieten van het extra belastingvrije inkomen. Beide ouders moeten akkoord gaan met het fiscaal delen en dit akkoord moet worden vastgelegd in een overeenkomst.

Indien er geen overeenkomst is, zijn de kinderen ten laste bij de ouder bij wie ze gedomicilieerd zijn op één januari van het aanslagjaar. Echter is het totale voordeel voor beide ouders samen, vaak kleiner dan als één ouder de kinderen ten laste heeft.

In een poging om meer transparantie en eenheid te creëren, kwam de wet van 19 maart 2010 tot stand om **een algemene berekening op te stellen** van de door de ouders te betalen onderhoudsbijdragen voor hun kinderen. Deze wet heeft tot doel de berekening van de onderhoudsbijdragen te veralgemenen, zodat deze gelijkjer en meer voorspelbaar zouden zijn.

Zo zouden er minder discussies gevoerd worden tussen de ouders en zouden ze meer bereid zijn om vrijwillig de onderhoudsbijdragen voor hun kinderen te betalen.

11.7. WAT INDIEN ER PROBLEMEN ZIJN BIJ DE BETALING VAN DE ALIMENTATIE?

Nogal wat ex-partners blijven in gebreke bij de betaling van de alimentatiegelden. Bij moeilijkheden aangaande het innen van alimentatie kun je je wenden tot je advocaat die je zal helpen bij de gedwongen uitvoering bv. door loonbeslag.

Lukt dit niet, dan is er DAVO, de Dienst voor alimentatievorderingen. Deze dienst betaalt voorschotten op onderhoudsgeld uit en vordert onderhoudsgeld in. Deze dienst werkt echter met een inkomensplafond, waardoor in de praktijk enkel de laagste inkomens hiervoor in aanmerking komen.

11.8. WAT INDIEN MEN VINDT RECHT TE HEBBEN OP EEN HOGER BEDRAG?

Op verzoek van één van de partijen en in het belang van het kind, kan men een verzoek indienen om de onderhoudsbijdrage te verhogen. De rechter kan dit verhogen in de door hem bepaalde omstandigheden.

Dit gebeurt vooral op bepaalde scharnierleeftijden van het kind. Met de scharnierleeftijden van het kind bedoelt men de leeftijden van 6, 12 en 18 jaar. Onderzoek wijst uit dat rechters eerder weigerachtig zijn om een dergelijke vordering te accepteren.

12.1. INLEIDING

De wens kan bestaan om alle kinderen, met inbegrip van de pluskinderen, gelijk te behandelen. Door adoptie komt een nieuwe, wettelijke familieband tot stand tussen het

kind en de adoptie-plusouder met alle rechten en plichten die daarbij horen. Dit maakt de adoptie tot een ingrijpende beslissing.

12.2. KAN IK MIJN PLUSKIND ADOPTEREN?

De adoptie van een pluskind wordt aangezien als een binnenlandse adoptie. Deze verloopt zonder bemiddeling van een erkende adoptiedienst. Het pluskind is een gekend kind. Wanneer het adoptiekind ouder is dan 12 jaar, moet het zelf instemmen met zijn adoptie.

Het adopteren van een kind door een plusouder heeft tot gevolg dat het geadopteerde kind familie wordt van de plusouder en zijn familie, en dat het kind géén familie meer is van zijn oude familie. Voor het kind kan het van emotioneel belang zijn om juridisch te bevestigen dat de plusouder voor hem/haar een echte nieuwe ouder is.

Dit kan bijvoorbeeld belangrijk zijn als de biologische ouder overleden is of als de biologische ouder het kind heeft verwaarloosd.

Om in aanmerking te komen voor stiefouderadoptie moet je aan een aantal **wettelijke voorwaarden** voldoen:

- Minstens 18 jaar oud zijn;
- Minstens 10 jaar ouder zijn dan het kind dat je wil adopteren;
- Het bij wet verplichte voorbereidingsprogramma volgen;
- Geschikt verklaard worden door de jeugdrechter.

Wie een kind van de partner wil adopteren, moet bovendien met die partner ofwel gehuwd zijn ofwel wettelijk samenwonen. Niettemin kan men ook adopteren als men feitelijk samenwoont, maar het koppel moet aantonen dat ze minstens 3 jaar op permanente en affectieve wijze samenwonen

12.3. HOE VERLOOPT DE PROCEDURE VOOR EEN ADOPTIE?

In het geval dat men een gekend kind binnenlands wil adopteren, moet men zich eerst aanmelden bij het Vlaams Centrum voor Adoptie. Dit gebeurt via een aanmeldingsformulier.

Dit formulier is enkel van toepassing op minderjarigen, voor meerderjarigen kan men rechtstreeks een verzoek indienen bij de jeugd- en familierechtbank.

De adopterende stiefouder wordt vervolgens uitgenodigd voor het volgen van een voorbereidingsprogramma, wat verplicht is vastgelegd in de adoptiewet. Deze wet is te vinden in het Burgerlijk Wetboek onder de artikelen 343 tot 370. Tijdens het voorbereidingsprogramma wordt voldoende informatie gegeven over het adopteren van een

kind, de procedure, de juridische aspecten en de mogelijke nazorg. Na het volgen van dit programma krijgt men een attest ter bewijs.

De volgende stap is het indienen van een verzoekschrift op de griffie van de jeugd- en familierechtbank zijn. Voor de bevoegde rechtbank: www.juridat.be/kantons/kantons.htm.

Soms beveelt de rechter een maatschappelijk onderzoek. Dit onderzoek is niet verplicht wanneer er al een sociaal affectieve band met het kind bestaat. Een stiefouderadoptie kan dus ook zonder maatschappelijk onderzoek. Indien er wel een onderzoek vereist is, zullen een psycholoog en een maatschappelijk assistent gesprekken voeren met de kandidaat-adoptant en een verslag opmaken.

Op basis van dit verslag zal de jeugdrechter oordelen over de geschiktheid van de kandidaat-adoptant om te adopteren.

Ook niet te vergeten zijn de biologische ouders van het kind. Men zal ook nagaan of de biologische ouders voldoende geïnformeerd zijn over de gevolgen van adoptie en of zij een passende begeleiding zijn aangeboden voor het nemen van afstand van hun kind. De wettelijke vader of moeder van het kind moet ook instemmen met de adoptie. De rechter kan nog anderen horen zoals bijvoorbeeld de grootouders van het kind.

Nadat de rechter een adoptievonnis uitspreekt, meldt het Openbaar Ministerie dit aan de ambtenaar van de burgerlijke stand van de gemeente van de adoptant. Op deze manier wordt het kind ingeschreven in het bevolkingsregister. Een afschrift van het adoptievonnis wordt door de rechtbank overgemaakt aan de Federale Centrale Autoriteit waar de adoptie geregistreerd wordt. De FCA stelt vervolgens het Vlaams Centrum voor Adoptie in kennis van de adoptie.

Wanneer de adoptie wordt afgekeurd, kan beroep aangetekend worden bij het Hof van Beroep. Hiervoor heb je één maand de tijd. Zie ook www.kindengezin.be

12.4. PLUSOUDERADOPTIE DOOR DE PARTNER VAN HETZELFDE GESLACHT

Door de wet van 18 mei 2006 werd het Burgerlijk Wetboek gewijzigd om zo de adoptie door personen van hetzelfde geslacht mogelijk te maken.

Het Belgische recht laat actueel stiefouderadoptie door de gelijkslachtige partner toe.

12.5. PLUSOUDERADOPTIE EN DE ONDERHOUDSP LICHT

Hierbij moeten we rekening houden met twee vormen van adoptie, de volle en de gewone adoptie.

Een **volle adoptie** verleent aan het kind en zijn afstammelingen een statuut met dezelfde rechten en verplichtingen, als ware het kind geboren uit de adoptant of uit de adoptanten (art. 356-1 B.W.). Een volle adoptie is echter voorbehouden voor minderjarigen, de adoptie van een meerderjarige betreft dus steeds een gewone adoptie

De belangrijkste kenmerken van de volle adoptie zijn:

- De volledige integratie van het kind in het gezin van de adoptant;
- Het verbreken van alle verwantschapsbanden met het oorspronkelijke gezin van de adoptant;
- De onherroepelijkheid van de adoptie.

Een **gewone adoptie** verleent aan de geadopteerde in plaats van zijn naam, die van zijn adoptant of bij gelijktijdige adoptie door twee echtgenoten of samenwonenden, die van de man (art. 353 -1 B.W.) De belangrijkste kenmerken van de gewone adoptie zijn:

- De banden met het gezin van oorsprong worden **niet** verbroken;
- Creëert enkel een verwantschapsband tussen de geadopteerde en de adoptant, maar niet tussen de geadopteerde en het gezin van de adoptant;
- Creëert wel banden tussen de adoptant en de afstammelingen van de geadopteerde;
- Kan om zeer gewichtige redenen worden herroepen

Enkel bij volle adoptie wordt de oorspronkelijke afstammingsband geheel vervangen door de adoptieve band. De onderhoudsplicht op grond van artikel 203 Burgerlijk Wetboek vervalt bij de oorspronkelijke ouders om te herleven bij de adoptieve ouders.

In geval van gewone adoptie blijft de oorspronkelijke afstammingsband op waakvlam bestaan, hij wordt aangevuld met de gewone adoptieve afstamming. De onderhoudsplicht op grond van artikel 203 Burgerlijk Wetboek is hier dus enkel van toepassing door een overeenkomst. Zij blijft ondergeschikt rusten op de oorspronkelijke ouders in de mate dat de adoptant niet vermogend is .